KATEDRA®

maribor, 17. XI. 1972 | študentski list | številka 2, letnik XIII

Če smo doslej bili nekritični do negativnih procesov in pojavov, ki se odvijajo v vrstah mlade generacije, zlasti med študenti, in če v tem trenutku skušamo kar najrealneje te procese oceniti, to ne pomeni, da se v ravnanju z mladino vračamo v čase paternalističnega odnosa do mlade generacije in njenih organizacij. Z analizo skušamo ustvariti le trdnejše temelje kot nujno potrebne pogoje, ki bodo omogočili, da mladina v večji meri razvije ustvarjalnost in prodornost. Katere negativne procese imam v mislih? V prvi vrsti mislim na apolitičnost, ki se kaže v premajhnem ustvarjalnem deležu mladih v Zvezi komunistov, v samoupravnih organih, na vodilnih delovnih mestih, v odsotnosti razglabljanj o družbenopolitičnih vprašanjih, skratka v premajhni vključitvi mladih v družbeno akcijo. Na oblike brambovstva privilegijev študijske ali materialne narave, ki pozvročajo, da se mlada inteligenca oddvojuje od osnovnih množic delovnih ljudi, namesto da bi se z njimi izenačevala. Na pojave elitizma med študentsko mladino, ki se v nekaterih sredinah razraščajo. Ter na dejstvo, da v mladinski organizaciji, ki združuje večino mladih delavska in kmečka mladina nima ustreznega vpliva in da smo v resnično upravičenem odklanjanju levičarstva vseh vrst bili premalo odločni v borbi proti pojavom malomeščanstva, anarholiberalizma ali tehnokratsko menagerske miselnosti.

Za mariborsko študentsko populacijo lahko nedvomno ugotavljamo, da ima nanjo odločilen vpliv ideja samoupravnega in humanega socializma. V študentski organizaciji je prevladevalo spoznanje, da je možno razreševanje problemov šol in družbe dosledno po samoupravnih poteh. Mariborski študentje so s svojim ravnanjem pokazali trdno povezavo s socialnim okoljem, njihove akcije so bile realne in večina jih je bilo s socialno orientacijo. Razlog za takšno usmeritev je v ugodnejši socialni in regionalni sestavi študentov in trdnejši zraščenosti naših visokih šol z gospodarstvom in družbo. Toda, ali se ob takšnih pozitivnih ocenah zavedamo dejstva, da majhen fond družboslovja in filozofije kaže na to, da je humanistika daleč na obrobju, kar predstavlja nepremostljivo oviro, da se v študentsko sredino vsidrajo revolucionarne marksistične ideje. Če je bila doslej samo potencialna možnost, je danes že resničnost, da se študentsko gibanje v Mariboru od včeraj srednješolskega preobražuje v nesprejemljivo funkcionalistično, opleteno s tehnokratsko prevleko. Dejstvo, da študentske akcije izgubljajo svojo socialno in socialistično ostrino kaže na takšno preobrazbo. Tudi če ta ocena ni najprimernejša in jo odklonimo, trenutna situacija kaže na samozadovoljstvo oziroma na začetke obrambe privilegijev študijske ali slojevske narave.

Interes vseh mladih doslej ni bil, pa tudi ne more biti ločen od interesov delavskega razreda, saj ni problemov, ki ne bi zadevali položaja in prihodnosti mladine. Strinjam se z opredelitvijo, da mladina ni poseben enoten sloj, neka posebna socialna kategorija, ki bi imela lastne, neke posebne zvišene interese, ločene od interesov delavskega razreda. Osnovni kriteriji, osnovni pogoji združevanja torej niso samo mladost, pač pa položaj v delu in delovnem procesu. Bistveno je, da je ta mnogokje tak, da ne omogoča vpliva na ustvarjanje pogojev dela in delitev dohodka, skratka skupaj z ostalimi deli delavskega razreda ima mladina premalo možnosti za vplivanje v sistemu odločanja.

S tem smo zavrnili prisotne težnje v delu študentske mladine, ki meni, da je posebna skupina in si domišlja, da neodvisno od Zveze komunistov vidi dalje ter je s tem že sama po sebi organ revolucije. Ni več daleč do mnenja, da je ona avantgarda in udarna sila delavskega razreda. Zavrnili smo tudi obnašanje nekaterih mladinskih funkcionarjev, ki jim je šlo predvsem za politični prestiž in so pod avreolo razglabljanja o splošnih in temeljnih političnih vprašanjih realizirali zgolj svoj karieristični interes. Ob vsem tem so zanemarjali vprašanja konkretnih odnosov, v katere vstopa mladina oziroma mladi delavec, mladi kmet.

RAZVOJ SAMOUPRAVNIH ODNOSOV V VISOKEM ŠOLSTVU

Samoupravljanje je postalo kot oblika produkcijskega in družbenega odnosa dominanten družbeni odnos. Ako to misel povežemo z ugotovitvijo, da je visokošolsko izobraževanje proces ustvarjalnega znanja, v katerem se v enakopravni vlogi pojavljajo zainteresirani za rezultate izobraževanja, (gospodarstvo, učitelji in študenti) nam je temeljno izhodišče znano.

Iz takšnega študija (kot družbeno potrebnega in koristnega dela izhaja nujno odgovarjajoči status – delovni status vseh sodelujočih. Status študentov mora vsebovati polno pravico do sodelovanja v vzgojnem, študijskem in raziskovalnem procesu, predvsem pa dolžnost študenta, da uspešno realizira študijske obveznosti, pravico do zadostne materialne oskrbe v času študija, originalno pravico do zdravstvenega varstva študentov in njihovih otrok ter invalidskega zavarovanja. V polnosti je potrebno razviti politični in samoupravni status študentov. Študentje so člani delovne skupnosti šole s pravico, da razpravljajo o vseh vprašanjih in v vseh organih samoupravnega odločanja, v samoupravni strukturi šole, imajo pa seveda tudi pravico do sodelovanja

ZAGOTOVIMO USTVARJALNO DELOVNI POLOŽAJ ŠTUDENTOV

NA ROB III. KONFERENCI ZKJ

v vseh drugih družbenopolitičnih interesnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah.

Preden se dokončno opredelimo za delovni status študentov, je potrebno natančneje pogledati vsebino, definirati dolžnosti študentov v zvezi s študijem in obseg materialne oskrbe v času študija.

Ravno tako ne bi smeli poenostavljeno enačiti kategorije dela, ki jo pozna naša ustava s kategorijo študijskega procesa, ki zaenkrat v ustavi še ni dovolj natančno opredeljen, kot tudi ne moremo obravnavati statusa študentov neodvisno od učnega procesa in položaja dijakov v srednji šoli in odnosov, v katere stopajo učenci v gospodarstvu, čeprav ti odnosi v glavnem niso primerljivi zaradi značaja dela na stopnji visokega šolstva.

Ključ za razrešitev tega vprašanja, oziroma bistvena sprememba položaja študentov, ni zgolj v priznanju takšnega statusa v ustavi, pač pa v konkretni spremembi odnosov znotraj samega visokega šolstva. Spreminjanje položaja študentov iz pasivnega v ustvarjalno delovnega na visokih šolah v Mariboru to trditev potrjuje.

POLITIČNO ORGANIZIRANJE ŠTUDENTOV

V zvezi s političnim organiziranjem študentov je še vedno precej nejasnosti, ki nastajajo zaradi tega, ker statut skupnosti mariborskih študentov ne nakazuje politične, programske in idejne orientacije. Neposredno govori statut le o delovanju v skladu z ustavo in zakonom ter ne nakazuje delovanja v skladu s programskimi načeli ZŠJ, kar bi upravičeno pričakovali, saj je skupnost njen sestavni del. V statutu ni jasnega razrednega pristopa, ni idejnih kriterijev, ki bi pogojevali združevanje. To seveda preprečuje, da bi študentska skupnost postala trdna družbenopolitična organizacija z jasno programsko orientacijo. Zaradi tega bo potrebno realizirati spremembe statuta in nekaterih organizacijskih oblik. Študentje se naj organizirajo predvsem tam, kjer dnevno živijo in delajo, in kjer se odvijajo osnovni samoupravni procesi, to pa je na nivoju letnikov oz. študijskih usmeritev. Od tod naj tudi raste celotna politična ali samoupravna organizacija študentov, preko delegatskega sistema in razvitih delegatskih odnosov. To je nedvomno edino smiselna in pravilna usmeritev, ki je v statutu sicer zasnovana, vendar še vedno premalo konkretizirana in izpeljana v praksi. Zanemarjeno je tudi delo študentskih skupščin na šolah in skupščin na nivoju visokošolskega centra.

Zaradi realizacije skupnih interesov in povezovanja študentov z delavsko, kmečko ter dijaško mladino, kar nujno prispeva k medsebojnemu razumevanju ter učvrščevanju delovnih in tovariških stikov in s tem k preseganju elitističnih koncepcij, je potrebno na posameznih vsebinskih področjih dela Zvezo študentov in Zvezo mladine tesneje povezovati. Izdelati je potrebno programsko in organizacijsko platformo tega sodelovanja.

DRUŽBOSLOVNO–MARKSISTIČNO IZOBRAŽEVANJE ŠTUDENTOV

Študent mora v času šolanja osvojiti ob ustrezni stopnji teoretične in strokovne izobrazbe še zadostno kulturno in splošno razgledanost, ki omogoča razumevanje najširših strokovnih in družbenih problemov, za kar je nujno potrebna ustrezna marksistična izobrazba. Usposobiti se seveda mora za uveljavljanje znotraj našega samoupravnega sistema, biti mora komunikativen in sposoben za delo v skupini. Ker pa ugotavljamo, da marksistična teorija nima v izobraževanju ustreznega mesta in da ga prav tako nima v širšem znanstvenem in družbenem prostoru, je celovitost profila študentov vprašljiva. To kaže, da obstoje v socialistični vzgoji in marksističnem izobraževanju mladine resne pomanjkljivosti.

Med razlogi za takšno stanje je najvidnejša premajhna osveščenost učiteljev in študentov o nujnosti obsežnejše in predvsem kvalitetnejše idejno politične angažiranosti. Poleg teh subjektivnih vzrokov so ravno tako odločilni razlogi v sistemu družbenih odnosov, kot so številne izroditve v materialnih odnosih, v politični sferi, tehnokratska pragmatistična miselnost, občutek nemoči ali preprosto nepoznavanje dejanskih procesov in odnosov. Vseskozi pa je v dobršni meri risotna nepripravljenost (od osnovne izobraževalne stopnje do univerze) kritičnega angažiranja učiteljev na pozicijah samoupravnega socializma.

Zategadelj bo nujno, kot navajajo teze za III. konferenco ZKJ, bolj organizirano in smotrno delo za hitrejše spremembe izobraževalnih programov, učnih načrtov in učbenikov, tako da bodo programi šol ustrezno upoštevali nastale spremembe v družbenem razvoju. Nesprejemljivo je, da marsikje ni celovitejšega in sistematičnega družbenega in marksističnega izobraževanja v šolah, da ni ustreznih programov (sedanji so obremenjeni s faktografijo in historicizmom ter zanemarjajo idejno-vzgojno in teoretično delo v šolah – neorganiziranost, stihijnost) in da marsikje učitelji in drugi, ki se ukvarjajo s tem delom, niso samoupravno socialistično orientirani in angažirani."

Nepogrešljiv pogoj, če hočemo dejansko spremeniti stanje, pa je oblikovanje in zgraditev zaključenega in kompleksnega pedagoškega koncepta marksistične vzgoje za vse izobraževalne stopnje na nivoju Slovenije in Jugoslavije.

SLAVKO GERIČ

N 284/12

Izobraževalna ekonomija in odklanjanje filozofske fakultete

Ob vseh obratih pri pripravljanju posebne industrije v Mariboru, namreč industrije inteligence, ki se bo imenovala univerza, ostane vprašanje, zakaj je potrebno to industrijo imenovati „filozofska univerza"? Tega vprašanja ne bo rešilo nobeno tayloriziranje raziskovalnih in pedagoških postopkov, v kolikor ne bo razkrilo svojega nasprotja, da gre za odtegovanje uvida v celoto. Koliko je odtegovanje oziroma intelektualno socializiranje v tej družbi pomembno, se razkriva iz razmerja med to družbo in njeno znanostjo, iz razmerja med izobraževalno tehnologijo te družbe in njeno industrijo.

V Mariboru stojijo stvari na glavi. Če v modernih družbah industrija diktira razvoj raziskovalne tehnologije in družbe, se v Mariboru dogaja obratno. Tu so organizacijske oblike izobraževalnih tovarn zašle v krizo prej, preden so zašle v krizo tovarne same. Kakor danes v tovarni ni več mogoče proizvajati, razen v Mariboru, tako ni več mogoče producirati kadrov na fakulteti. Ni več mogoče investirati v tovarni, racionalno je le investiranje v določeno produkcijo. To je odločilno za univerzo v Mariboru. Vsa vprašljivost fakultet ne izhaja le iz nemoči odgovornih v tem mestu, da bi priborili ob razglasitvi univerze eno samo novo fakulteto. Vprašljiva je proizvodnja sama na fakulteti.

Nemočni, da bi priborili kakršno koli novo fakulteto, bodo osvojili dve veliki besedi, pravi vrhunec obstoječega šolstva. Zveneči besedi „filozofska univerza", sami le klavrn pleonazem, bosta vso mariborsko izobraževalno industrijo naredili bogato, ker industrija ne more rešiti tega mesta revščine.

Filozofske fakultete „načrtovalci nove univerze v Mariboru" niso predvideli. Zaradi njihove nemoči, ne pa kakšne posebne domiselnosti, velja po čim krajši poti odpraviti nesporazum okoli filozofske fakultete. Velja pa zastaviti vprašanje načrtovalcev samih. Ni pomembno samo, ali ti načrtovalci vedo, v čem je sploh vloga filozofske fakultete v univerzitetni zgradbi. Gre za odnos med njimi samimi in med nenačrtovalci. Smo vsi ti le načrtovanci v okviru univerzitetnih zgradb? Ekonomičnost industrijskega izobraževanja pa se kot vsaka ekonomičnost ne meni za leporečje. Le to je potrebno, da bi se socialni sloji, ki živijo od leporečja, ne vprašali po ekonomičnosti svojega položaja.

Potreba po univerzi v Mariboru je utvara. Gibanja za reformo univerze razkrivajo zastarelost, nefunkcionalnost in konservativnost univerz, ki je nobena teh reform ne odpravi. Kakšna je torej radikalnost načrtovalcev te nove univerze, če hočejo z vso ostrino postaviti pod vprašaj fakultete, pa ostajajo povsem oportuni do pojava univerze. Ob vse večji socialni ekskluzivnosti in odtujenosti univerze je utvara, da je fakulteta grešni kozel.

Če ni vzroka za premišljanje lastne spoznave, ki bi si morebiti našlo pot na filozofski fakulteti, bo le malo sadov iz naziva univerza. Kakor se sedaj zdi, da bo mogoče veliko več storiti za šolstvo v Mariboru, potem ko se bo imenovalo univerza, se bo ta ustanova kmalu povsem spremenila „v orodje v rokah par ordinariusov", ki bodo preko univerzitetnega upravnega mehanizma zavirali dinamiko raziskovalno-pedagoških projektov, tako kot jo danes zavirajo tudi preko fakultetnega mehanizma. Vsi, ki se sedaj goreče zavzemajo za drugačno poimenovanje mariborskega visokega šolstva, se ne zavedajo, da se bo njihov uspeh sprevrgel v svoje nasprotje takoj, ko se bo utrdil. Današnje nasprotovanje utemeljevanju filozofske fakultete, ki da je v interesu „ob načrtovanju nove slovenske univerze", že kaže, kako lahko stoji ta univerza interesno nasproti svojim delom, razeče res ne gre le za načrtovanje.

Še tako dobro poznavanje zgodovine filozofske fakultete ne more povzročiti ustanovitve te fakultete v Mariboru. Niti ne more tega povzročiti spominjanje na genezo odnosov med filozofsko fakulteto in univerzo tudi zato, ker ti danes po vsebini bistveno odstopajo od prvobitnih. Zgodovina je le zgodovina sedanjosti. Če je prisotna z vsemi živimi primeri, je vendar zgodovina. Zato ni zanimiva filozofska fakulteta in njena upodobitev v Mariboru v času njenega največjega razcveta, saj je bližč oslepljujoč. Njen izvor in njen namen je radovednost (Fine Hribar). Filozofska fakulteta po svojem izvoru ni le zadnja vseh fakultet, je tudi najnižja med njimi. Bila je studium generale za studia specialia. Bila je dekla vseh drugih znanosti in v tem je vsa njena prihodnost. „Pri čemer (po Kantu) vedno ostaja vprašanje, če prednjači ta milostljiva gospa s plamenico, ali sledi z vlečko". Kjer pa se je radovednost na filozofski fakulteti umaknila poklicni znanosti in povsod prisotnemu mnenju, če sy je odpovedala rojevanju novih znanosti, je postala sama vlečka. Takoj ko se je sprijaznila s tem, da opravlja svoj posel, je postala jalova. Ravnala se ni več po svetu kot sebi, bila je le še poklicana in se ravnala po klicu institucij, sama kot institucionalni derivat. V Mariboru pa je le kot taka percipirana tudi zato, ker se tu ukvarjajo le z institucionalnimi derivati univerze, ne pa s socialnimi vzroki in nameni njenih vsebin.

Ni mogoče ločiti vprašanja: univerza da ali ne od tega, kakšna univerza v Mariboru. Zahteva po filozofski fakulteti je zahteva po univerzi v Mariboru, čeprav ena fakulteta ni univerza.

LEOPOLD ŠEŠERKO

Bolj ali manj važne stvari

Ponovno smo torej pri filozofski fakulteti, ki da je v Mariboru nočemo akceptirati. Kdor je že doslej sledil mojemu dopisovanju s Šešerkom okoli tega vprašanja, se je verjetno že opredelil in se sedaj morebiti že dolgočasi. Toda Šešerko opozarja, da mu gre pri vsem tem za vprašanje celote, to pa je le na videz kar naprej eno in isto, v resnici pa smo menda na zelo spektakularni poti k bistvu problema. Če pa gre za to, potem pa tudi jaz prosim bralca, da stopi z nama.

Prej pa moramo razčistiti še nekaj obrobnosti, ki morda to celo niso. Šešerko je dodobra zironiziral razmere, v katerih se mu zdi da delujem in oblikujem svoja stališča do vprašanj univerze. Iz tega je izvlekel celo pest dokazov, kako si prizadevam odnos do univerze kot celote podrediti hudo nezgodovinskim zahtevam sredine, ki me je najela kot „načrtovalca" (tako me je namreč okvalificiral Šešerko). Najčistejši dokaz, da je vse to res, pa je moj odnos do postavitve filozofske fakultete v Mariboru.

Nisem kaj prida razmišljal, ali bom s „klavrnim pleonazmom" o filozofski univerzi morda v Mariboru celo komu ustregel. Prav tako me ne zanima, če morda tudi Šešerko ne želi komu ustreči, ko vesoljnemu svetu označja, da prav „v Mariboru stojijo stvari na glavi". (Da le ne prevračajo kozolce, kot se to dogaja drugod).

Greh, za katerega predvsem odgovarjam, je moja izmišljotina o filozofski univerzi. Pri tem ni prav nič važno, da vsa stvar ni z mojega zelnika, pač pa jo je pridno zalival že stari Schelling in za njim mnogi drugi. Bistveno je, da sem jaz privlekel vso zadevo na dan iz čiste pokvarjenosti, da bi lahko skupaj zatrobil s tistimi, ki so neslavno pristali na „ekonomičnost industrijskega izobraževanja" in se zaradi nje odpovedati filozofski fakulteti. Blagor mu.

Šešerko ve, da bi mnogi, če bi „ekonomičnost industrijskega izobraževanja" to dopuščala, takoj zasadili lopate tudi za filozofsko fakulteto. In odkupili bi se! Posebna pokora pa čaka mene, ki se mi je izcimila nora misel, da filozofska fakulteta za univerzo morda sploh ni neobhodna. Pri tem sem usodno ogrozil radovednost, v oklepaju pa se mojega dobrega znanca dr. Hribarja, ki je – ne daj bog – menda personifikacija radovednosti filozofske fakultete. Toda tudi jaz sem samo človek in na sodni dan se lahko spreobrnem in razodenem: edino zveličavna je filozofska fakultetea. Konec koncev so mi na takšni ustanovi dali diplomo, ki velja za celo življenje in še po smrti.

Misel, ki jo jemljem pri Šešerkovem polemičnem zapisu za najbolj važno, zadeva odnos med industrijo in izobraževanjem. Pri tem se zdi Šešerku absolutno veljavna razčlemba industrijo izobraziti. Odtod tudi dve koncepciji univerze, od katerih je prva, napačna zanesljivo tista, ki jo zagovarjajo v Mariboru. Da bi bil problem večji, je mariborska industrija, ki se ji hoče nova univerza že v naprej zapisati, takšna, da ji ni podobne. Stvari so potemtakem jasne ko beli dan. Lahko se samo primemo za glavo in ugotovimo: „potreba po univerzi v Mariboru je utvara".

Vendar odnosi med industrijo in univerzo niso nujno takšni kot se kažejo Šešerku. Morda pa industrija ne mara industrijalizirane univerze in je pripravljena na vsakšne „žrtve, da bi univerza ostala konklave in slonokoščeni stolp, ki bo krasil nacijo kot krasi mercedes direktorja Odpada. In morda tudi univerza nima prav nobenega nagnjenja, da bi se zakopala v reformiranje industrije, tako nekako, kot za posvečenega moža ni primerno, da bi klical hudiča. Navdaja me prepričanje (nič kaj veselo), da slovenska dokumentacija govori za mojo razčlembo. Da ne bi pri tem kdo mislil, da Maribor izvzemam, kot izvzema Šešerko Slovenijo ko govori o Mariboru. Če pa je temu tako, potem se merila za vrednotenje naprednosti nekoliko spremenijo in je vsak korak industrije k univerzi in univerze k industriji tudi še kako drugače interesanten, kot to misli Šešerko. Strinjam se, da je vsak tak korak riskanten, toda neprimerno manj, če je univerza manj pripravljena, kot pa če je k njemu prisiljena.

Šešerko svari pred ekonomsko logiko industrijskega izobraževanja. Če bi le mogla, bi industrija odpravila ves balast antropoloških ved, za prihranjen denar pa organizirala varilske tečaje in kakšno večerno šolo za življenje. Ljudje, ki jih pretirano zanimajo lepe umetnosti namreč v tovarni niso kaj prida koristni, če ne povzročajo celo težav, ker niso nikoli zadovoljni, tudi če jim zvišaš plačo. Najenostavneje je v takšnih razmerah poriniti glavo v pesek, soncu pa pokazati tisto, kar pač stoji na nasprotni strani od glave. V tem je namreč poanta: visoko šolstvo takšno kakršno je, mora v konfrontacijo z industrijo, takšno kakršna je. Samo to je pot do novega stanja. To je danes jasno mnogim visokošolskim delavcem tako v Mariboru kot v Ljubljani.

Nekaj je namreč treba ukreniti, da bi industrijo odrešili neinventivnega visokega šolstva in da bi univerzo osvobodili neambiciozne industrije.

F. PIVEC

KATEDRA
študentski list

IZDAJA STALNA SKUPŠČINA ŠTUDENTSKE SKUPNOSTI MVZ
Katedro ureja uredniški odbor:
GLAVNI UREDNIK: DAVORIN KRAČUN
ODGOVORNI UREDNIK: JOŽE ZAGOŽEN
Sekretarka uredništva: Nevenka Vetrih
Študentska rubrika: Milan Lampe – urednik, Bogdan Lipovšek, Janko Viteznik, Reinsberger Jože, Marjan Vraničar (fotoreporter), Tone Čeh (srednješolci)
Notranja rubrika: Mirč Pestiček – urednik, Slavko Gerič, Gorazd Šoster, Mirko Kustec;
Kulturna rubrika: Edi Pukšič – urednik, Marija Frankovič, Adrian Grizold,
Lektorica: Sonja Rajzer
Tehnični urednik: Marjan Zmavc
Uredništvo in uprava: Ob parku 7, telefon 22-004, tekoči račun 618-67-584. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo.
Cena izvoda je 1 dinar (letna naročnina je 15 dinarjev, za ustanove in podjetja 20 dinarjev)
Tiska ČP Mariborski tisk, Maribor.

VESTI

MARIBOR – Od 21. do 30. oktobra se je na Borštnikovem srečanju predstavilo deset gledaliških skupin, med njimi tudi gostujoči teater iz Zagreba.

LIBELIČE – Tu je bila 22. oktobra proslava ob priključitvi vasi Libeliče Jugoslaviji, ki so se je v velikem številu udeležili tudi mariborski študentje z zastavami in transparenti.

MARIBOR – 27. oktobra je bil v domu JNA študentski akademski ples, na katerem je igral ansambel Inkvizicija.

MARIBOR – Disco club Number One je odprt vsak dan od 19. do 21. ure, razen v ponedeljek in soboto. V soboto je odprt Klub mladih, ansambel iz Astorije pa igra v prostorih Disco oluba do 4. ure zjutraj.

MARIBOR – Izvršni odbor skupnosti študentov in študentski list Katedra bosta v mesecu novembru organizirala sejme knjig, skript, rabljenih predmetov, oblačil i.t.d.

BEOGRAD – Tu je bila 27. oktobra razširjena konferenca Zveze študentov Jugoslavije, na katero so bili vabljeni tudi glavni in odgovorni uredniki študentskih listov iz vse Jugoslavije.

MARIBOR – 26. oktobra je bila v DDo konferenca Zveze komunistov visokošolskih zavodov Maribora.

MARIBOR – Študentska radijska oddaja Študij in glasba je na sporedu vsak drug torek ob 18. uri na prvem programu radia Maribor.

MARIBOR – V torek je organizirala MO na ekonomski šoli literarni večer v Klubu mladih. Program je bil razdeljen v dva dela: v prvem so nastopili recitatorji, v drugem pa so tri dijakinje brale svoje pesmi. Pri izbiri točk za prvi del literarnega večera nam je veliko pomagala prof. Baumanova. (Biserka Budja IV.b EŠ)

KRVODAJALSKE AKCIJE

Mnogi študentje in dijaki mariborskih šol izkazujejo svoj pozitiven odnos do družbe na različnih področjih. Eno od teh je udeležba v krvodajalskih akcijah, ki jih organizira občinski odbor RK v Mariboru.

Razveseljivo je, da je Maribor po številu krvodajalcev na prvem mestu v Sloveniji. Reševati življenje, pomagati človeku, da se iztrga bolezni ali celo smrti, pomeni odzvati se pozivu RK in darovati neznaten delček sebe. Kako malo žrtvujemo, kako veliko poklonimo!

Podatki RK mariborskega območja nam govore: Letošnjih krvodajalskih akcij se je udeležilo nekaj sto študentov in srednješolske mladine. Spomladanske krvodajalske akcije, ki je bila na višji tehniški šoli za študente vseh mariborskih višjih šol, se je odzvalo 319 študentov. Srednješolci so pokazali še več humanosti, žal pa RK njihove pripravljenosti pomagati sočloveku ni mogel sprejeti, saj so v glavnem mlajši od 17 let. RK spoštuje njihovo mladost in njihovo ponujeno darilo sprejme le v izjemnih primerih. Samo na srednji tehniški šoli se je v dveh akcijah zbralo kar 368 starejših dijakov, ki so medicini darovali sok svojega zdravja. Darovalec ni bil samo dijak, ampak tudi profesor. In prvi med prvimi je bil mentor članov RK ing. Vreznik.

Ljudje omahujejo, krvavijo na cestah, nanje preže stroji, izčrpavajo jih bolezni. Potrebna je zdrava, sveža kri in zopet kri. Mladina! RK te kliče: POMAGAJ, brat, pomagaj, sestra! V novembru in decembru bo RK povabil nas vse, ki smo dovolj stari in dovolj humani, da pomagamo, da rešujemo. Bodimo pripravljeni! Morda pomagam sedaj tebi, neznani prijatelj, da bo jutri nekdo pomagal meni.

Klic na pomoč je letos glasen, še glasnejši bo prihodnje leto, ko bodo slavili 20-letnico prostovoljnega anonimnega krvodajalstva. Maribor, mariborski študentje in dijaki, naj se večajo naše vrste iz leta v leto v armado krvodajalcev, v armado humanih ljudi.

TONE ČEH

KUD Študent vabi

Moški pevski zbor, folklorna skupina in športno plesni klub kulturno umetniškega društva „Študent" vabi k sodelovanju vse, ki imate veselje do slovenske narodne pesmi in športnih plesov, da se vključite v naše vrste. Prav tako vabimo k sodelovanju tudi vse študente, ki znajo igrati na istrumente (harmoniko, kontrabas, klarinet, violino, tamburice itd.)

S tem vam bodo omogočena potovanja po mnogih krajih Jugoslavije in tujine, saj sekcije že redno sodelujejo na nekaterih prireditvah v Beogradu, Skopju, ZRN, Avstriji, Madžarski in drugod.

VKLJUČITE SE V ČIMVEČJEM ŠTEVILU v pisarni KUD-a „Študent", Študentski dom II, Ob parku 7, dnevno od 12–14 ure ali po telefonu 25-927.

ORGANIZACIJA UNIVERZE

Drugi vidik, po katerem raziskujemo univerzitetno strukturo, je njena organizacija. Nekaterim se zdi že samo postavljanje vprašanja o organizaciji univerze hudo sporno in univerze nevredno. Po njihovem je tradicija tista, ki narekuje univerzi organizacijo, in tu si sploh ni kaj izmišljati, ker bi bilo vsako rušenje tradicionalne organizacijske sheme samo po sebi tudi že rušenje univerze.

Sploh pa: univerza – to so ljudje. Tej konstataciji bi bilo nesmiselno oporekati, čeprav sama po sebi ni posebno lucidna. Tudi nogomet so ljudje in diskoklub tudi, itd.... Kar univero ločuje od nogometa in podobnih cirkusov, je smoter in način njene organiziranosti. Univerza torej vsekakor so ljudje, toda

organizirani s posebnim namenom in na poseben način. Ostaja vprašanje: zakaj ne s tradicionalnim namenom in na tradicionalen način?

Najprej moramo razjasniti, da t. i. tradicionalna shema univerze ni tako enoznačen pojem, kot se na prvi pogled zdi. Vemo, kako je bila univerza organizirana, ko je pred sedmimi ali osmimi stoletji stopila v kulturno zgodovino človeštva. Če je to tradicionalna univerza, potem take ni nikjer več na svetu. Lahko bi šteli za tradicionalno univerzo, kot se je izoblikovala v Evropi pred kakšnimi dvesto leti. Mnoge današnje univerze so namreč ostale precej zveste tej prosvetljenski trdnjavi, čeprav z občutnimi tolerancami, predvsem kar zadeva naravoslovje. Toda organizacijska rigidnost take univerze je povzročila, da se je ob njej izoblikovala od nje celo močnejša, mora linija visokošolskega izobraževanja, ki je izšla iz novih področij človekove duhovne ustvarjalnosti in jih je stara univerza vztrajno ignorirala. V opravičilo se je uveljavila teorija, da univerza pač mora ostati univerza, to pa jo v ne tako daljni perspektivi lahko pripelje samo v položaj, sličen mestu prostozidarske lože. Le za redke je sporno, DA SE UNIVERZA NE MORE ORGANIZIRATI KOT LOČINA, AMPAK LE KOT NAJVIŠJA STOPNJA KONTINUIRANEGA SPLOŠNEGA IZOBRAŽEVALNEGA CIKLUSA. To je eno od osnovnih izhodišč univerzitetne organizacije.

Jugoslovanske univerze niso tradicionalne niti v prvem niti v drugem smislu. Čeprav ni manjkalo poskusov univerzo „osvoboditi" netradicionalnih dodatkov (predvsem tehnike). V puritanski ihti so ob tej priložnosti pomotoma odrinili še medicino vendarle se je ob univerzah izoblikovala tudi še druga linija visokošolskega izobraževanja. Pri jugoslovanskih univerzah je bila vseeno prevladujoča težnja, da bi v svojem okrilju integrirala celokupno visokošolsko izobraževanje. V tej ambiciji so se ene univerze zadovoljile prej, druge kasneje. Vse pa so se srečale z vprašanjem, kako nove vsebine uskladiti s starimi organizacijskimi shemami? Našla se je „srečna" rešitev v tem smislu, da so se tradicionalni organizacijski pojmi zapolnili z novo vsebino in seveda tudi novo funkcionalnostjo. Toda „vse do svoje mere" in kakor je to odgovarjalo „ljudem, ki so bili univerza". Tovrstna „organizacijska filozofija" je pripeljala jugoslovansk univerzo v takšno dejansko stanje, da ni mogoče definirati niti osnovnih organizacijskih elementov, ker od univerze do univerze predstavljajo povsem raznolike vsebine. Takšnega pojma kot je katedra pa ni mogoče opredeliti niti za okvir ene same univerze, ker se jo razume in praktično uresničuje na tri ali štiri zelo očitno različne načine. SSklep, ki se ponuja ob pregledu organiziranosti jugoslovanske univerze, bi bil, da IMAMO OPRAVITI S KONGLOMERATOM DOKAZANO SLUČAJNIH ORGANIZACIJSKIH RAZLIČIC, KATERIH EKSISTENCA JE NEOMAJNA SAMO ZATO, KER JE TO DEJANSKO EKSISTENCA „LJUDI, KI SO UNIVERZA". Tukaj in sedaj!

Je pa še en nauk, ki ga ob analizi domačega visokošolskega razvoja nikakor ne smemo prezreti. Bil sem menda med redkimi, ki so napravili pregled vseh bolj ali manj velikopoteznih organizacijskih sprememb v slovenskem visokem šolstvu. To me je privedlo do impozantnega seznama, ki bi bil danes zanimiv kvečjemu kot pesniška stvaritev za objavo v Problemih. Pri vsem tem je zanimivo, da vsi ti ogromni „organizacijski" napori niso zapustili nobenih globljih (da ne rečem pozitivnih) sledi. V narekovaj sem postavil organizacijski, nikakor pa ogromen, ker so ti napori dejansko do kraja izčrpali lepo število ljudi. Izvorna zmota, ki jih je vnaprej obsodila na neuspeh, pa je izhajala iz tega, KER SO BILI VSI UKREPI PO VRSTI MOTIVIRANI Z NEKIMI ADMINISTRATIVNIMI ALI FINANČNO MANIPULATIVNIMI NAGIBI, ŠELE V DRUGEM PLANU PA SO SE OZIRALI NA LOGIKO IZOBRAŽEVALNEGA IN Z NJIM POVEZANEGA RAZISKOVALNEGA PROCESA. Organizacija pa mora primarno slediti razvoju osnovnega delovnega procesa na univerzi, kar je eno od nadaljnjih osnovnih izhodišč univerzitetne organiziranosti.

S tem seveda ne oporekam, DA MORA BITI ORGANIZIRANOST UNIVERZE V TEMELJNEM SOZVOČJU Z RAZVOJEM DRUŽBENEGA SISTEMA, ŠE POSEBEJ, ČE JE TA SISTEM NAJNAPREDNEJŠI. V tem primeru pa po logiki stvari tudi ne more priti do nekih bistvenih protislovij med tem in predhodnim izhodiščem.

FRANCI PIVEC

Sprejemanje študentov v dom

Ker je bilo letos slišati nekatere pripombe v zvezi s sprejemom v dom, je sekretariat aktiva ZK študentskih domov izvedel anketo, da bi ugotovil, kaj mislijo o tem problemu sami študentje.

Predvsem so bile pripombe usmerjene na tiste študente, ki stanujejo v domu in presegajo materialni cenzus.

REZULTATI ANKETE SO SLEDEČI:

– velika večina študentov je bila seznanjena z načinom sprejemanja v dom;

– dve tretjini študentov je mnenja, da je bilo sprejemanje v dom pravilno;

– nekaj več kot polovica študentov meni, da narodnostna struktura ne ustreza;

– skoraj dve tretjini anketirancev je menilo, da morajo zapustiti dom tisti, ki ne izpolnjujejo študijskih pogojev;

– glede sprejemanja v dom v bodoče, so bila naslednja mnenja:

a) sprejem naj bo odvisen od materialnega stanja
b) od učnega uspeha
c) važen je nacionalni sestav
č) oddaljenost od Maribora
d) se strinjajo s kriteriji, kot so bili v preteklosti.

– 72 % anketiranih študentov je dejalo, da je stanarina primerna;

– precejšnje število stanovalcev je prepričanih, da bi glede življenja in dela v domu morali ustvariti boljše pogoje za študij – večji mir; nekaj pripomb je bilo v zvezi s kontrolami domskih organov; precej glede miru v TV sobah, kritizirali so slabo izvajanje dežurne službe itd.

Z rezultati ankete je jasno, da se večina študentov zavzema za demokratičen in humanističen odnos pri sprejemanju študentov v dom, kakšna pa je v bistvu materialna in študijska struktura v vseh treh študentskih domovih, je verjetno vprašanje, na katerega bomo dobili odgovor po popisu dejanskega stanja.

Kajti število avtomobilov okoli študentskih domov sili marsikaterega študenta v globok dvom o pravičnem sprejemu študentov v študentski dom.

M. L.

Dokaz: Avtor prispevka stanuje zavoljo svojega železnega konjička „privat". (Odg. urednik)

Mari koroški študentje podpiramo idejo o združitvi skladov kmečkega in delovnega ljudstva in podpišemo referendum, ki bo 19. in 20. novembra.

Hkrati pa obžalujemo, da je pobuda prišla tako pozno, da, ne more preprečiti... Tudi kmet mój bo človek!

Jože Zogarčič

PHANTHA REI

Revolucija se nadaljuje. Revolucija namreč ni samo prevzem oblasti, ker je to le faza revolucije. Bistveno je vprašanje, kako bo nova obaslast izvedla ves kompleks pospešenega razvoja družbenih oblik in komponent čim bliže jasno začrtanim smerem. To pa ne more uspeti, če v kali ne zatre vseh zametkov razvoja morebitnih diferenciacij, ki se šele zakasneje izraziteje pojavljajo znotraj novega vladujočega razreda.

Po mnenju nekaterih naj bi bil sedanji politični trenutek prelomni trenutek. Pa vendar je vprašanje, kaj tako zelo pomembnega smo prelomili, da bi to bil prelomni trenutek za vso družbo. Ko zavestno izgrajujemo družbo, si trend tudi jasno začrtamo. Dejanska pot pa ni identična trendu. Zaradi notranjih protislovij se odmikamo zdaj v to zdaj v ono smer, skladnost z želenim trendom pa ugotavljamo dolgoročno. In če se zavedamo želenega trenda toliko, da po analizi točno ugotovimo, da dejansko stanje kaže zaskrbljujočo odmaknjenost, se moramo odločiti in ukrepati v smeri približevanja želeni poti. Če seveda zremo v prihodnost le od neke oddaljene točke, ne da bi se zavedali notranje protislovnosti razvoja, potem se nam nova smer zdi kot prelom. Dejansko pa predstavlja nujnost razvoja, menjavanje moči protislovij in predvsem poudarjeno odločnost, ne se preveč oddaljiti od začrtanega trenda.

Naša socialistična koncepcija razvoja je jasna, tu ni dileme. Trend je v jačanju oblasti delavskega razreda, realno obstoječih delovnih ljudi. Vendar dinamičnega predstavljanja protislovij ne gre zametovati. V prvi fazi je bila potrebna politična moč za izvedbo ekpropriacije ekspropriatorjev in gospodarska moč za ustvarjanje materialne baze delovanja. In nastali center moči je bil razvojna nujnost, vse dokler je nastopal s pozicij in v interesih delavskega razreda proti ostankom klasičnih razrednih nasprotnikov. Sčasoma pa se je center moči zbirokratiziral, se pričenjal diferencirati od delavskega razreda in zbirati v odnosih, podobnim razrednim. Postal je birokratsko-etatistična struktura. Zato je bilo treba poiskati druge poti uveljavljanja delavskih interesov. Pričeli smo z razvojem samoupravljanja in decentralizacije. Hkrati s pridobivanjem moči delavskega razreda, so pridobivali moč tudi decentralizirani centri moči – to so razne podjetniške strukture, ki so nastopale v imenu samoupravljanja, sčasoma pa so pokazale tendence tehnikratiziranja družbenih odnosov, kar je bilo v njihovem interesu. Zgodilo se je tudi, da so v smislu nacionalizma našli skupne interese z republiškim etatizmom.

Sedanji trenutek pomeni torej močnejše zavestno poseganje v razvoj, terja akcijo nas vseh, ki smo ugotovili, da se je realnost preveč oddaljila od trenda. Nujno je treba pospešiti tisto delovanje, ki nas bo približevalo zamišljeni poti v socializem. Trenutek je v nekem pomenu kritičen. In ker je Pismo izrazilo odločnost, si to nekateri tolmačijo z trdo roko, nam pa gre predvsem za poživovno aktivnost in vztrajnejšo borbo za interese delovnih ljudi. Pomembno je, da končno ugotovimo, da družba, kjer imajo določene pravice le nekateri in živijo dobro le nekateri, ni družba blagostanja, pa čeprav so tisti nekateri tudi „gornji sloj delavskega razreda".

Že zelo dolgo smo govorili o socialni diferenciaciji, pa tudi kaj naredili. Nastopamo proti bogatenju in to je preprečevanje ene izmed pojavnih oblik socialne diferenciacije. Ugodno lahko v tej smeri ocenimo poskus sporazumevanja o okvirni višini dohodkov za približno enako vredno delo. Na sedanji stopnji razvoja bi socialna enakost pomenila vsem enake možnosti in pa dohodke, ki naj bodo odvisni od količine in kvalitete dela. Čas pa je, da razčistimo s kompleksnim pojavom diferenciacijo naše družbe v novejšem razvoju. Zavedati se moramo razredne vsebine.

Sčasoma so se iz celotne množice ljudi odvajali posamezniki, katerim je dostop do informacij ali družbenih sredstev, službenega položaja in iz tega izhajajočimi celo osebnimi povezavami, omogočal privilegije. Take privilegirance je mogoče najti v gospodarskih, upravnih in političnih strukturah naše družbe. In to je postal sloj s svojimi interesi, z zametki svoje kulture. In kar je še več, njihovi čedalje močnejši interesi so bili usmerjeni v ohranjevanje položaja, kot antagonizem naprednih interesov delavskega razreda. Postali so zametek razreda. Tako so mogli zaradi družbenega vpliva izkoriščati priviligiran položaj, obstajala je možnost razpolaganja s tujim delom, kot posledica pa morebitne koristi. Naša nekritičnost, zaslepljujoči in v bistvu lažni liberalizem in drobnoposestniška miselnost, celo identifikacija ljudskih množic z njimi, je ob razvijajoči se ekonomski bazi omogočila razrast nasprotij do kritičnih razsežnosti. Še celo, ko smo odločneje želeli spoznati dejansko stanje, so nekateri elementi s pomočjo sredstev javnega obveščanja metali delovnim ljudem pesek v oči. Tako je bila kot kost za glodanje med množico vržena vest o 156 miliarderjih v Jugoslaviji. Nato smo ugotavljali, ali jih je 150 ali 160, je med njimi kdo iz naše soseščine, nekdo pa si je mel roke, ko ljudje tako vneto diskutirajo o „socialni diferenciaciji". Nekoliko bolj resen je problem nekaterih obrtnikov, ki imajo možnost precej bogateti. To se da rešiti s čisto preprostimi ekonomskimi ukrepi. Govorijo tudi o poneverbah, torej o kriminalu. Tudi za to obstajajo organi, ki jim je dolžnost ugotavljati izvore bogatenja. Predmet naše akcije pa naj bodo tisti družbeni pojavi, ki omogočajo kopičenje oblasti v rokah skupine, ki omogočajo nekontrolirano zastopanje delavcev podjetja v gospodarskih poslih, ko o poslovni odločitvi ne odloči interes podjetja in skupnosti, temveč provizijo, ki jo pooblaščeni vtakne v žep . . ., skratka, preprečiti moramo kopičenje informacij, sredstev in oblasti v enih rokah. Ustvariti moramo okoliščine, da bo delavski razred sam gospodaril s sredstvi, ki jih ustvarja. Naj ljudstvo ne bogati le po svojih predstavnikih . . . Razmere determinirajo človekovo odločanje, toda ko nekomu omogočijo, da stavi v alternativo svoje ali družbene koristi v takšni meri, da mu je odločitev res svobodna in brez posledic, potem se pozitivne človeške lastnosti pričnejo izgubljati v sebičnih parcialnih interesih. In to v makromerilu.

Človeške svoboščine kot osebna svoboda, enakopravne možnosti uveljavljanja in razvoja osebnosti, svoboda gibanja, tiska, mišljenja in govora, njih izpolnjevanje je bilo vedno merilo demokratičnosti družbe. To je nematerialni del družbene blaginje, ki je po mnenju nekaterih celo pomembnejši od viška materialnih dobrin nad življenjskim minimumom. Izgrajevanje družbe enakopravnih in ustvarjalnih ljudi združenih v svobodnem delu naj bi nam bil smisel političnega delovanja. Vendar pa se moramo zavedati, da ima tudi svoboda razredni položaj. Svoboda, ki je privilegij nekaterih, ni svoboda, pa naj si bodo to politični izbrańci ali tisti, ki imajo svobodo na račun razpolaganja z ogromnim potencialom združenega človeškega dela. V razredni ali močno socialno diferencirani družbi pomeni liberalizem navidezno spoštovanje enakosti vseh ljudi, dejansko pa popuščanje interesom močnejših. Tako postane svoboda močnejšega v izkoriščanju šibkejšega. Aplicirano na naše razmere: liberalizem v političnih strukturah je bil često lažen, pomenil je popuščanje političnih centrov moči pred drugimi, predvsem gospodarskimi. Rezultat so bili kompromisi, ki so vodili v ohranjevanje dejanskega stanja, ojačevanje privilegijev, vse to pa na račun „navadnih" delovnih ljudi. Naša družba in naš delavski razred teži po takšni svobodi, ki temelji na resničnih enakopravnih interesih vseh. Preveč je bilo doslej navideznega liberalizma, ki pa je dajal potrdilo izkoriščanju, socialnemu razlikovanju in tvorbi novih razrednih odnosov. Svoboda naj bo svoboda nas vseh, njena meja pa je tam, kjer bi omogočala izkoriščanje človeka po človeku.

Odtujenost delovnih ljudi je tem večja, čim dalje od njih, na čim višjem nivoju se sprejemajo in obravnavajo odločitve, ki so stvar nas vseh. V skladu z želenim razvojem samoupravnega socializma zahteva dejanski razvoj čim večjo decentralizacijo. Na čim nižjih ravneh bo potekala razprava in odločanje, tem bliže bo upravljanje delovnemu človeku in tem bolj se bomo lahko identificirali s potekom akcij. Vendar pa se pojavlja nevarnost odločitve v skladu s parcialnimi interesi, bohotenje subsistemov na račun sistema ciljev družbe in nas vseh v celoti. Ugotavljamo, da je naša decentralizacija pokazala tudi omenjena neskladja. Uvrščevanje ministruktur, birokratizma na nižjih nivojih lahko preprečimo le s kohezivno silo, ki bo nastopala enotno, kot so enotni interesi delavskega razreda. Tako postane izrazita ta povezovana funkcija ZK. V duhu Pisma je afirmacija demokratičnega centralizma, ki naj da ZK moč, da bo usklajevala interese v smeri socialističnega razvoja. Ob takšni zagotovitvi kontinuitete dela bo mogoče v upravno-političnem aparatu izvesti delegatski sistem s hitrim menjavanjem funkcij in s kratkimi mandatnimi obdobji. Le tako se bomo izognili birokratiziranju na nižjih nivojih, ko bodo delegatovi primarni interesi v sredini, od koder izhaja in jih bo adekvatno prezentiral v forumih.

Princip demokratičnega centralizma pa zahteva intenzivno obojestransko komuniciranje med višjimi in nižjimi nivoji. V obeh smereh morajo potekati informacije o stanju in o realizaciji odločitev. Odločitve se sprejemajo na vseh nivojih, pri čemer ima center oz. višji nivo funkcijo vsklajevanja odločitev na nižjih nivojih. Demokratični centralizem se sprevrže v birokratičnega takrat, ko center odloča, nižji nivoji pa odločitve le potrjujejo, pri čemer so komunikacije intenzivnejše navzdol kot navzgor. Dosledno in intenzivno komuniciranje z vsestranskim informiranjem je nujen pogoj demokratičnosti. Nočemo partije hinavcev, temveč partijo ustvarjalnih osebnosti.

Pomembni procesi, ki se trenutno odvijajo, dajejo svoj pečat tudi čisto nepolitičnemu življenju ljudi. In to je dobro, ker se dogodki tičejo nas vseh ob vsakem času in terjajo angažiranje nas vseh. Še posebej pa je med ljudmi v forumih Pismo vbrizgalo neko vznemirjenost, in to tisto prijetno, a hkrati tesnobno atmosfero, ki vzbuja ustvarjalnost, ki pogojuje velika dejanja. Sprva opažamo množico akcij v vse smeri, tudi v čisto zgrešene. Ko bodo čustva odstopila mesto razumu, bo tudi seštevek naših akcij pokazal pravo pot. Revolucija se nadaljuje . . .

DAVORIN KRAČUN

O DELU KOMITEJA KONFERENCE ZKS NA MVZ

V preteklem obdobju, od 1. januarja do 30. septembra, je moč zaznati zelo intenzivno aktivnost Zveze komunistov na visokošolskih zavodih in zlasti komiteja konference teh ustanov. Nesporno lahko ugotovimo, da je bila ena od temeljnih nalog v preteklem obdobju ustvarjanje pogojev za hiter razvoj visokošolskih zavodov in za preraščanje visokošolskega središča v sodobno in samostojno univerzo v Mariboru.

Posebna skrb komiteja v preteklem obdobju je gotovo veljala idejno-političnemu in družboslovnemu izobraževanju. Večja pozornost je bila posvečena idejnopolitičnemu izobraževanju komunistov, in to s seminarji, predavanji, diskusijskimi večeri in podobnim. Izražena je bila misel, da bo potrebno v bodoče povečati delež humanističnih ved v okviru učnih programov, prav tako pa je prisotno spoznanje, da je premalo navzoča prisotnost družboslovja in filozofije. Komunisti na visokošolskih zavodih so še pred 21. sejo predsedstva spoznali, da je nezadostna idejnopolitična usposobljenost temeljni razlog idejne krize v ZK. Komite je ugotovil, da so bile še kako pravilne Titove besede, da študentje niso deležni marksistične izobrazbe, da ne poznajo niti dialektike in najosnovnejših vprašanj marksizma. Takoj je treba proučiti, ali ima v učnih programih ustrezno mesto idejnopolitično izobraževanje in ali se študentje dovolj dobro seznanjajo s temelji marksistične filozofije in s samoupravljanjem. Ocenjevanje preteklega dela se je, kot zahtevajo sklepi konference, nato nadaljevalo pri osnovnih organizacijah. Pristop k tem vprašanjem je bil povsem formalne narave. Prav zato je komite ocenil, da razprava ni bila dovolj poglobljena, prodorna in komunistično samokritična, kar se je kazalo v ocenah osnovnih organizacij, ki so se zadovoljevale s splošnimi in površnimi ugotovitvami.

Zavoljo vseh naštetih pomanjkljivosti in resne težnje po spremembah je komite sprožil pobudo za ustanovitev centra za marksistične študije.

Glede na razvijanje samoupravne zavesti je bilo v preteklem obdobju ugotovljeno, da ni bila ob uresničevanju zakona o visokem šolstvu dovolj upoštevana temeljna usmeritev zakona, da se formirajo in kompenzirajo učinkovite oblike samoupravnega sodelovanja v oddelkih in letnikih. Osnovna skupnost dela – študija je potemtakem tudi skupina, kjer se to delo odvija. S tem v zvezi se je študentska skupnost zavzemala za postopno odpravljanje spontanosti pri oblikovanju študentskih predlogov ter se opredelila za stalno študijsko obravnavo vprašanj po vsebini in obsegu učnih programov, metodologiji dela, izpitnih režimih in podobnem. Komite je tudi ugotovil, da še vedno ni dovolj čutiti akcijske enotnosti komunistov znotraj delovnih organizacij ob uveljavljanju sprejetih stališč. Posebna težnja je veljala borbi za večjo strokovnost pedagoškega dela predvsem z namenom, da se poveča učinkovitost študija. Tudi nešteto materialnih dobrin, kot so omejene prostorske kapacitete, pomanjkanje asistentov ter mnoge druge, je preprečevalo, da bi smeleje uveljavili zamišljene spremembe. Vendar pa so te ovire tudi razlog za prenekateri neupravičeni izgovor.

Komite je zahteval od komunistov, da se tvorno vključijo v delo pri graditvi in izvajanju zastavljenih konceptov in načrtov. Odločno je obsodil oportunizem posameznikov ter dela nekaterih delovnih kolektivov. Podrobneje je obravnaval tudi gradivo o prostorski zasnovi nove univerze in se opredelil za koncept univerze, vgrajene v strukturo mestnega jedra. Na osnovi sklepov tretje seje konference ZKZ o socialnih razlikah je Komite izdelal analizo o materialnem položaju študentov in sprejel stališča o določenih vprašanjih socialnega in materialnega položaja študentov in dijakov. Pozitivno je ocenil družbeni dogovor o štipendiranju in kreditiranju ter grajal tiste občine in delovne organizacije, ki ga niso podpisale ali pa ga ne izvajajo v celoti.

Zaradi tega, ker življenjski stroški rastejo hitreje kot višina štipendij in posojil, se je Komite zavzel za ustrezno revalorizacijo kot tudi zvišanje stanarine v študentskih domovih, vendar le na tak način, da zvišanje cen ne bo poslabšalo materialnega položaja študentov, kar pa bo mogoče doseči le z ustreznim povečanjem štipendij in kreditov.

Glede na kadrovsko politiko je komite sodil, da bi odslej pri volitvah profesorjev, članov samoupravnih organov ali vodstvenih teles študentske organizacije upoštevali kot enakopraven pogoj in kriterij poleg visoke strokovnosti tudi idejnopolitične in moralne kvalitete ter jasno pripadnost samoupravnemu socialističnemu položaju. Pedagoška akademija je sprožila pobudo u usmerjanju najboljših kadrov na visoke šole, predvsem pana PA, kar je podprl tudi medobčinski svet ZK za visoke šole. Tako je bilo v obdobju od prvega januarja do tridesetega oktobra sedem delovnih sej komiteja, od katerih je bilo pet razširjenih, kar pomeni, da so na njih sodelovali tudi sekretarji osnovnih organizacij ZK, predstavniki komisij, direktorji šol, predstavniki IO SŠ in Katedre, predstavniki medobčinskega sveta ZK za območje Maribor in MK ZKS Maribor. Komite je razdelil 34 nalog, za njihovo izvršitev pa osebno zadolžil posamezne komuniste.

Uvedena je bila tudi stalna oblika posvetovanj komiteja s sekretarji osnovnih organizacij, in to z namenom, da so se konkretno dogovarjali o delovnih nalogah in usklajevali aktivnosti sekretarjev osnovnih organizacij. Prav tako je bila prisotna neposredna operativna povezava komunistov v vodstvenih telesih, zlasti z direktorji in vodstvom združenja MVZ. Prav tako je bil na pobudo Komiteja v tem obdobju trikrat sklican aktiv komunistov v vodstvu ŠS (komunisti iz IO SŠ in UO Katedre).

Enkrat se je sestal tudi aktiv komunistov, članov samoupravnih organov šol in združenja ter aktiv komunistov v študentskem domu.

Samoupravljanje na papirju

Ni potrebno posebej omenjati, da se s samoupravno socialistično usmeritvijo najhitreje in učinkovito približujemo principu popolne socialistične demokracije in dejanskemu odločanju delovnih množic na vseh področjih družbene delitve dela. Moramo pa poudariti, da prav ta naša specifičnost zahteva največjo mero odgovornosti vseh delovnih ljudi, še posebej onih, ki smo jim zaupali dolžnosti in pravice, da zastopajo naša stališča, da v imenu nas odločajo in nas vodijo.

Da s to odgovornostjo ni vse tako, kot bi moralo biti, o tem pričajo razni bolni pojavi, ki zadnji čas vedno močneje prihajajo v zavest delovnih ljudi. Od sprejetja najnovejših ustavnih amandmajev pa do Titovega pisma prihajajo po najrazličnejših kanalih vesti in odkritja, ki jih naši delovni ljudje sprejemajo z ogorčenjem. Potreben je bil nadaljnji korak v procesu socialistične revolucije, ki še ni končana. To zgovorno dokazujejo najnovejši dogodki našega družbenopolitičnega življenja, da smo znali pravilo oceniti pojave, ki so v procesu revolucije sicer normalni, ko pa bi jih z budnostjo najrazvitejših sil lahko preprečili. In ta korak v procesu socialistične revolucije je bil prav gotovo takšen, da je ogrozil življenjske interese dotlej bolj ali manj skrite reakcije, ki pa je v odločilnem trenutku okrepljena, skoraj bi lahko rekli enotna, hotela poseči na prizorišče družbenega dogajanja in zavreti razvoj socializma v Jugoslaviji. Gre za sile, ki so v naši družbi ves čas prisotne, ki v določenih obdobjih menjajo pojavno obliko, ne pa tudi svojega bistva, in ki jih poznamo kot elemente nacionalizma, etatizma, birokratizma, tehnokratizma ali druge, ki že z svojo prisotnostjo hromijo progres in udarno moč delovnih ljudi. Najhuje je to, da je tem silam uspelo vriniti svoje privržence na vsa področja družbenega življenja. Tako se pojavljajo v gospodarstvu, na vodilnih delovnih položajih, v upravnih, političnih in predstavniških organih, da, celo v delavskih svetih in med komunisti jih najdemo. Težnje k razslojevanju, stopnjevano poglabljanje socialnih razlik, potrošniška mentaliteta in samoupravljanje, ki se zaradi kratenja samoupravnih pravic spreminja v farso, vse to so posledice delovanja teh sil, ki pa ob primerni budnosti Zveze komunistov in drugih družbenopolitičnih dejavnikov v tolikšni meri ne bi mogle priti do izraza. Nastala je situacija, ko se izvrševanje sklepov in stališč ni zdelo obvezno več niti komunistom ali pa so jih bili pripravljeni le verbalno podpreti. V takšnih razmerah je zacvetela korupcija in kraja, neupravičeno bogatenje je še povečalo prepad med revnimi in bogatimi, pojavne oblike birokratizma in tehnokratizma pa so oslabile delavsko samoupravljanje.

Očitno je, da akcija za uveljavljanje ustavnih dopolnil kasni, da vsi apeli poslani predvsem iz strani komunistov naletijo bolj ali manj na gluha ušesa. Še vedno je malo tistih delovnih organizacij, ki so že izdelale programe za uveljavljanje ustavnih dopolnil predvsem glede na ustanavljanje TOZD, več je onih, ki programov niso izdelale, nekatere celo izjavljajo, da programov ne potrebujejo. Mislili bi, da je takšna pač demokratična odločitev samoupravnih organov in delovnih ljudi v delovni organizaciji. Preseneča pa nas dejstvo, da ta vprašanja v prenekateri delovni organizaciji še niso prodrla med delavce, da celo o njih niso razpravljali niti samoupravni organi. Takšen je položaj v delovnih organizacijah, kjer ima podjetniška tehnokracija posebno močne pozicije, in kjer je samoupravljanje samo na „papirju", kot bo upal sramežljivo, toda tiho priznati nekoliko bolj korajžen delavec. Poznamo delovne organizacije, tudi v Mariboru jih je nekaj, kjer delavčeva beseda sploh ne pride do izraza. Delavski svet je le formalen organ, ki bo sprejel in potrdil vse, kar bodo od njega zahtevali. Dejansko pa diktatorsko odloča o vseh stvareh le ozek krog ljudi, navadno zbran v raznih strokovnih kolegijih, ali celo direktor sam. Ta kolegij nato z lahkoto doseže, da sprejme njegova stališča upravni odbor ali delavski svet. Razumljivo je, da ta stališča niso vedno v interesu delovnih ljudi, sicer pa zaradi izredno slabega obveščanja, ki je značilno za takšne delovne organizacije, delavci mnogokrat niti ne vedo o čem je delavski svet razpravljal. V takšnih delovnih organizacijah so v samoupravne organe običajno izvoljeni ljudje, ki podpirajo tehnokratsko politiko ali pa niso sposobni učinkovito zastopati interesov delovnih ljudi. Tako je vsaka iniciativa delavcev že v kali zatrta. Kdor bi poskušal prodreti z lastnim predlogom, temu navadno zaprejo usta, a že naslednja možnost je, da mu izročijo delovno knjižico. Na zunaj seveda kažejo drugačen obraz. Pri njih ni večjih problemov in torej tudi ne razlogov za vmešavanje širše družbene skupnosti. Za njihovimi odločitvami vedno stoji „vsa delovna skupnost".

Ustanovitev TOZD bi upravljanje brez dvoma približalo delovnim množicam. Tega se protisamoupravne sile dobro zavedajo, zato si na vse mogoče načine prizadevajo najti drugačne rešitve. V nekaterih srednjih in velikih delovnih organizacijah razmišljajo, da bi celotno podjetje postalo ena temeljna organizacija, drugod pa enostavno zanemarjajo to vprašanje. Takšen odnos do uveljavljanja ustavnih dopolnil je skrajno škodljiv za nadaljnji razvoj samoupravnega socializma in pomeni norčevanje iz samoupravljanja in ustavnih dopolnil.

Vprašanje je, kakšna je vloga komunistov v teh delovnih organizacijah? Odgovor je preprost. Osnovna organizacija je maloštevilna in oslabljena, vloga komunistov pa potisnjena ob stran. Tako njihova stališča, če jih seveda imajo, sploh ne morejo prodreti. Razumljivo je, da takšna Zveza komunistov v podjetju ni zanimiva za mlade ljudi.

Sedanja etapa socializma je odločilna za razvojne smeri socializma v Jugoslaviji. Gre za to, ali bo delavski razred zagospodaril s celotno družbeno reprodukcijo in zagotovil odločilno vlogo pri političnem in družbenem odločanju ali pa se bodo okrepili tisti odnosi in sile, ki nasprotujejo interesom delavskega razreda, socializma in samoupravljanja. Tako je rečeno v pismu predsednika Tita. Brez slabih namenov želim dodati, da se ponekod, tudi v delovnih organizacijah, še vedno krepijo sile, ki nasprotujejo interesom delavskega razreda, in da bo njihovo nadaljnjo krepitev lahko preprečila le odločna akcija komunistov ob pomoči ostalih naprednih in osveščenih delovnih ljudi. Vse dotlej pa bodo mnogokje, o tem se prepričan, poskušali iz samoupravljanja še naprej delati farso.

MIRČ PESTIČEK

PISMO PREDSEDNIKU ZKJ IN SEKRETARJU IZVRŠNEGA BIROJA

DRAGA TOVARIŠA!

Pismo je naslovljeno na vaju, saj sta napisala Pismo vsem članom ZKJ in tudi meni. Vajino Pismo me ni presenetilo. Najbrž zategadelj, ker nas je veliko, ki že dolgo časa vemo, da tako več ne gre. V mislih imam zamotano gospodarsko godljo in neurejene medčloveške odnose pri nas. Najbrž vesta, zakaj smo s takšnim odobravanjem in poletom sprejeli Pismo. Povedalo je resnico, ki jo vsi (skoraj) občutimo. Pri tem odobravanju je žalostno to, da sami nismo bili sposobni za silovito akcijo, morali smo čakati na blažev žegen in sedaj imamo pravico popravljati krivice in uveljavljati svojo vodilno vlogo pri odločanju v družbi. Moti me, da samoiniciativnosti ni, da potrebujemo privolenja vsaj enega višjega partijskega foruma za malo bolj odločno akcijo, predvsem pa mi ni všeč to, da se tega že leta in leta ne znamo otresti. Če je to demokratični centralizem, sem takoj proti njemu. Verjemita mi, da je dosti takih, ki tako mislijo. Danes vsi odločno podpirajo vajine misli, ki so jih tudi sami že leta nazaj dognali. Vendar nihče ničesar (skoraj) ni naredil, da bi realno, odločno, striktno, brezkompromisno, močno, dokončno, komunistično odpravili obžalovanja vredne delikte, o katerih smo sicer precej brali, še več pa slišali na ulicah in v kavarnah. Pa ZKJ ni kavarniška organizacija? Pravzaprav je tudi podatek, da se ne vem koliko državljanov vsako leto, potem ko so izčrpali vse druge možnosti za uveljavitev Pravice, obrne na tvoj kabinet, tovariš Tito, dokaz, da družbena razmerja niso enakopravna, da težave, ki sta jih navedla v svojem Pismu (socialne težave, birokratizem, oportunizem, karierizem, korupcija, samovolja, egoizem in skupinski interesi), najbolj tarejo poprečnega in podpoprečnega delovnega človeka, da pritiskajo naj in ga iz dneva v dan uničujejo. Zaradi tega se ne čudim omahovanju, nedoslednosti in brezštevilnim kompromisom, ki so malokdaj tako sklenjeni, da delavskemu razredu koristijo. Tudi nisem presenečen, ko vidim pri sebi, slišim pa, da je tudi drugod tako, da so razprave omejene na sklepe, izvajanje nalog pa je prepuščeno ne vem komu. Saj, ko pa dnevna praksa ubija voljo in oživlja malodušje. Vajini govori so pravilno zastavljeni, ker se zavedata, da je baza zdrava, hkrati pa se zavedam, da ne poznamo načina, kako bi odvrgli tovor birokratizma in potrošništva, klikarstvo in mesebojne spopade, skratka, kako bi zmanjšali pezo, ki duši delavski razred in mu odvzema možnost in pravico odločanja o naših družbenih vprašanjih. Če bomo pri tem našli učinkovito metodo in odstranili degeneracije v socialnih, človeških odnosih, in če bo naš socializem postal zares human, ne bo težko spraviti gospodarstva na zeleno vejo, dati šolstvu, kar mu gre (ali pa še več), zmanjšati socialne razlike na minimum, hitro zgraditi hitre ceste, razviti nerazvita področja in zapreti gobce nacionalistom.

Ko bo idejno močan delavski razred, ki ga bodo vodili komunisti, prevzel nase odgovornost za sprejete odločitve družbenega in državnega pomena, se bomo lahko s ponosom trkali na prsa; prej ne! Prepričan sem, da danes komunisti nimamo tistega vpliva na sprejete odločitve in tiste avantgardne vloge, ki si jo sami predpisujemo in ki je v preteklosti bila resničnost. Naj se ve, da so v Jugoslaviji na oblasti komunisti. Do danes pa smo lahko poslušali očitke z V in pohvale z Z, češ da se v Jugoslaviji poraja nova buržoazna družba. Nič ne vem, kdo nalaga kapital v švicarske banke, ne vem, kdo je nakradel dovlj denarja za vikende, ki so pravzaprav hoteli, ne vem, ali je sosed res zaslužil beemveja, ne vem . . .Dokler bomo o milijonarjih in milijarderjih in vseh drugih samo ugibali, istočasno pa tudi skrivali podatke, ki jih obtožujejo, ne bom prepričan, da se je vsebina Pisma uveljavila, da so komunisti vzeli vajeti v svoje roke in da je delavski razred vodilna sila. Do takrat se bom lahko spominjal predstave Hamleta v vasi Mrduša Donja, ki jo je uprizorilo zagrebško gledališče ITD.

Marksistična literatura govori, da je privatna lastnina razlog, ki deli družbo na revne in bogate, izkoriščevalce in izkoriščane, da privatnolastniški interesi zastrupljajo človeka in njegovo okolje, ker drvijo le za najvišjo profitno mero, da . . Da, da, v gnilem kapitalizmu je vse to mogoče. Prav tako pa tudi pri nas. Ker jaz ne vidim razlike, ker imaš lahko tudi pri nas diskoteko, hotel, obrt, prevozniško podjetje. Jasno vama je, da posedovanje privatne lastnine povzroči izkoriščanje tujega dela. Gotovo. Pravimo, da so socialne razlike na tej stopnji našega razvoja nujne, pozabljamo pa, da so socialne razlike v bistvu razredne razlike. Priviligirani in ostala raja. Ena izmed bistvenih nalog ZKJ je čiščenje članstva. Toda, tovariša, kako, ko pa tudi med komunisti roka roko umije. Poleg tega smo po naravi vdani hierarhičnemu vodenju. Čakamo na prve akcije v vrhu, v vodstvu. Odločnost zgoraj bi nas ohrabrila, dala bi nam zaupanja in moči. Saj bi bila menda neznosna trditev, da so vsi voditelji (partijski, državni, gospodarski itd) reveži oziroma, da so pridobili vso imovino na popolnoma legalen način, da tam ni oportunizma in karierizma, malomeščanstva in egoizma. Zavedam se, da je vodstvo takšno, kot si ga ljudstvo zasluži, saj ga samo izbira. Vendar, če smo tako dolgo bili navajeni na injekcije od zgoraj, bo tudi pri tej pomembni akciji najbrž težko odstopiti od prakse. Berem, da sta odstopila Marko Nikezić in Latinka Perović. Zakaj? Kako? Ali ne bi bilo to za nas vse interesantno?

Zavedam se, da je treba akcijo izvesti sočasno s spreminjanjem naše zakonodaje, davčne politike, kadrovske politike itd. Vem pa tudi, da za to nimamo toliko časa, da bi akcijo prekinjali. Če kdaj, potem bi zdaj akcija komunistov morala biti pernamentna in revolucionarna. Bojim pa se in dogodki tako kažejo, da bo prvotni zagon, ki smo mu bili priče po Pismu, izginil in da se bo nadaljevala stara, brezkrvna situacija. Niso najmanj pomembni razlogi za to premajhna idejna usposobljenost in oportunizem znotraj družbenopolitičnih organizacij.

Prav gotovo smo komunisti, ki moramo to razčistiti. Takšno je naše zgodovinsko poslanstvo. Nikjer pa ne piše, da bi morali to delo opraviti vsi, ki so člani ZKJ. Posebno ne tisti, ki vanjo ne spadajo. Trenutek je res prelomen, nekdo se bo zlomil, upam pa, da ga bo zlomil jugoslovanski delavski razred.

Tovariško vaju pozdravlja

DUŠAN ZBAŠNIK

Maribor, 25. oktobra 1972

Zakaj taka mlačnost?

Že nekaj časa smo priče zaskrbljujočim dogodkom na slovenski Koroški v Avstriji. Vandalizem in zločini nad slovensko manjšino dobivajo vse bolj jasne obrise do takih razsežnosti, da resno ogroža fizični in nacionalni obstoj slovenske manjšine le korak onkraj severovzhodne državne meje.

Dokaj tolerantno smo tostran meje severovzhodne Slovenije sprejeli postavitev spominskega obeležja na Slostergu v Grazu tistim, ki so „padli za izgubljeno Spodnještajersko domovino"!

Mar ni bil ta izziv že pred dobrim letom dovolj zgovoren opomin nam vsem, kakšne politične grupacije v novih preoblekah so na delu in to ob podpori avstrijskih oblasti?

V trenutkih, ko protestira proti takemu obnašanju ali bolje oživljanju nacizma ves napredni svet, se v Mariboru in vzdolž tega področja obnašamo, milo povedano malomeščansko sramežljivo, s tem, da se zapiramo za stenami delovnih objektov in čitamo protestne resolucije, namesto da bi z odločnim masovnim nastopom dali iskren zunanji izraz našemu protestu.

Je mar to dovolj prepričljiv odgovor na množično zborovanje v Celovcu?!

Če izvzamem napredne študente mariborskih visokošolskih zavodov in zadnje množično zborovanje v Libeličah, mariborsko politično in upravno vodstvo ni pokazalo kdo ve kakšne prizadetosti. Vprašam – zakaj?

Zaman sem pričakovala, da bo na zadnjem zasedanju medobčinskega komiteja dne 23. 10. 1972 med drugim sprejet sklep za skupno enoglasno protestno akcijo po vsej severovzhodni Sloveniji, sledeč vzgledu Ljubljane, čeprav smo že na repu.

Komu danes še ni znano in kdo je že pozabil, kaj je doživljal zavedni slovenski življ tostran in onkraj severovzhodne meje pod knuto najbolj mračnih sil tedanje dobe, ki so imele svoje centre prav v Avstriji? Kdo je pozabil splet procesa germanizacije slovenskega življa v zadnjih letih pred zadnjo vojno in še posebej v štirih letih narodno-osvobodilne borbe?

Tako pa vsa ta spoznanja in še posebej našo moralno obvezo do slovenske manjšine na Koroškem, naš moralni dolg do tistih, ki so se žrtvovali za socialistično samoupravno družbo v enotni Jugoslaviji, podrejamo vulgarnemu kramarstvu. Dokaj ironično zveni poziv občanom, da bojkotirajo trgovine v sosednjih mestih v Avstriji, če ničesar ne ukrepamo, da bi prebivalstvu zagotovili redno preskrbo z živili. Prazne prodajalne z mesom, občasno pomanjkanje pomembnih življenjskih artiklov, so le v porog nam vsem, namesto da bi udarili po vseh špekulantih na področju preskrbe, kar so znali dovolj energično in dosledno izvesti v drugih republikah.

Dovolj je cepetanja na mestu z izbranim političnim leporečjem – zahtevam, da se z dejanji opredelijo vsi, ki se še obotavljajo.

LINKA KSELA

Umor v katedrali

Gorje tistim, ki pišejo nepopularno! Vendar se ne morem izogniti tej temi – moram povedati o moritvi na olimpiadi v Muenchenu nekaj stvari drugače, kot jih komentira površno in prepisujoče novinarstvo pri nas. Najprej bom navedel „obsodbe", potem pa bom poskušal apologizirati.

– Olimpijski duh, športni duh, tekmovalni duh, plemenita ideja . . .

– Palestinski skrajneži, teroristi, obupanci.

– Gnusen zločin, političnih računov ne smemo poravnavati s terorizmom.

– Nedolžne žrtve . . .

Današnje olimpijske igre so predvsem športni triumf meščanstva, ki tudi v športnih pravilih izrazi svojo družbeno realiteto. Lahko jih razumem tudi kot hišno zabavo buržoazije, ki je toliko bogata, da lahko plača, kar taka zabava stane. Načela: enakopraven boj, fair tekma, možnost za vse so v bistvu idealizirana načela kapitalističnega gospodarstva. Sam pojem tekmovanja postane problematičen, če ga skušamo kombinirati s plemenitostjo. Tekma je predvsem mehanizem za naravni izbor in je torej ne moremo prištevati k dejanjem iz tako imenovanega plemenitega nagiba. Tekmovanje je le posebna oblika vojne za moč in veljavo, ki je od standardne vojne nevarnejša toliko, kolikor je njeno lice drugačno od bistva.

Tako imenovani olimpijski duh so izgnali že s tem, ko so dovolili nastopati tudi moštvom iz fašističnih držav (Portugalska, ZDA, Izrael), ki med samim potekom olimpiade prav nič ne štedijo s smodnikom, pa tudi iz orientalskih despotovin vseh barv, kjer je zrak že veliko let popolnoma čist, brez duha in dušeslovja . . . Začasni mir torej ni bil pogoj, da bi se prireditev sploh lahko začela – bilo je celo toliko cinizma, da so zavrnili rodezijsko skupino in si s to ceneno moko posipali svoje krvave roke . . .

Po vsem tem lahko z gotovostjo zapišem, da moderna olimpiada nima ničesar skupnega z antično – gre le za podobnost na prvi pogled. Ne bi se ukvarjal z vprašanji o jemanju poživil; kot povsod drugod, je danes tudi pri športu v navadi goljufanje – le to pa je že posebna tekmovalna disciplina, s katero se ukvarjajo ljudje vseh profilov širom po svetu! Vse to je normalno, pozabili smo na vse množične moritve in skrunitve, ki jih bela civilizacija dela po svetu; tu je mir, tu so godbeniki, ki znajo zaigrati vse himne nastopajočih držav, tu je vesela in demokratizirana Nemčija, tu je jata golobov miru . . .? Toda ob tem nepravem času, ko Muenchen drhti od plemenitosti in športne morale, se prikradejo „palestinski obupanci" in ugrabijo izraelske športnike. Te dobre, nedolžne fante! Toda, so mar res čisto brez krivde? Kolikor vem, niso nastopali v svojem imenu, pač pa v imenu države, države, ki se vojskuje in tedaj nima pravice do razglašene olimpijske časti. Fantje so to morali vedeti. V Muenchnu so zavestno predstavljali moč in čast svoje države – in torej tudi vso njeno krivdo, ves njen zločin!

o umorů izraelskih tekmovalcev se je izkristaliziralo nekaj dejstev:

– Zločin, ki ga nekdo ponavlja, da nam preide v navado, ni več zločin.

– Kadar ubijejo enega človeka, je to tragedija, če deset, je nesreča, če tisoč in več, dogodek za TV dnevnik . . .

– Če ubija posameznik, je to gnusen zločin, če ubija sistem, država, potem je to vojaško merjenje moči.

– Političnih sporov (tako se odslej imenuje dejanje, ko ti nekdo odvzame dom) ne smemo reševati s terorjem, pač pa samo z vojaškim obračunom!

Tako je torej s tem. Svet prenaša samo tiste, ki delajo na veliko, majhne obrtnike uniči in razglasi za norce, obupance, zločince . . !

Na koncu se moram vprašati še, kako upravičiti našo udeležbo na tem spektaklu. Smo res toliko bogati, da lahko tekmujemo v vrhunskem športu, ko pa imamo v množični športni dejavnosti cigansko revščino; in, ali smo nazadnje tako zelo počaščeni s tem, da se vključujemo v perverzno ameriško-evropsko dionizijado, kjer vse klavce tega sveta prežema enotna, bleščeča olimpijska ideja.

VINKO OŠLAK

BORŠTNIKOVO SREČANJE

Letošnje Borštnikovo srečanje se je pričelo v soboto, 21. oktobra, s slavnostno otvoritvijo pred poslopjem SNG v Mariboru. Zbranim je spregovoril predsednik republiške konference SZDL Cene Vipotnik. V svojem govoru, ki je posnela tudi televizija, je poudaril pomembnost kulturnega udejstvovanja in umetniškega ustvarjanja. Napeti moramo vse sile posebno v trenutku, ko nekateri spet poskušajo ogrožati naš narod, naš jezik in kulturo.

GOSTOVANJE SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA IZ TRSTA NA BORŠTNIKOVEM SREČANJU

Slovensko gledališče v Trstu stopa v novo sezono prvič z naslovom osmega stalnega gledališča v Italiji. Ta naslov sicer pomeni priznanje temeljnih pravic naše narodnostne skupnosti na tej strani meje matične domovine, pomeni pa tudi oddolžitev visoki umetniški ravni, ki jo je naše gledališče dokazalo v svojem dosedanjem delu. Zato bo zvesto svoji tradiciji tudi v prihodnje poskušalo ostati tista najpomembnejša slovenska kulturna ustanova, ki ji je bila v 6. členu deželnega zakona 2. julija 1969 priznana posebna kulturna vloga. Težave, s katerimi se mora naše gledališče spopadati, pa ostanejo slej ko prej iste. Materialna podpora se v zadnjem času ni bistveno

Dobitnik Borštnikovega prstana, član SNG Maribor, Arnold Tovornik

spremenila, stroški uprizoritev so vse večji, raste pa tudi potreba po čim širši dejavnosti. Pri tem ne bi govorili niti o nujnosti velike produkcije del zaradi omejenega števila ponovitev niti o različnosti okusov in potreb naših obiskovalcev.

Stalno slovensko gledališče povezuje vse Slovence v deželi Furlaniji–Julijski krajini in ohranja svoj edinstveni značaj zamejskega gledališča, ki po svoji vsebini in visoki umetniški ravni lahko tekmuje s katerimkoli gledališčem v matični domovini.

Luigi Pirandello:

LE PREMISLI, GIACOMINO!

Komedija v treh dejanjih, prvič v slovenščini

Z uprizoritvijo te komedije želi SSG Trst še naprej prispevati k odkrivanju Pirandellovega gledališkega opusa. Le premisli, Giacomino! sodi méd tako imenovana manjša Pirandellova dela, ki pa niso nič manj učinkovita od njegovih filozofskih in problematičnih dram. Glavni protagonist komedije je profesor Toti, ki nosi v sebi ostro, hkrati pa toplo humano oporečništvo do družbe, v kateri živi. Njegovo življenje, katerega vodilo je prosvetljeno zaničevanje vseh družbenih običajev in pravil, je posvečeno boju proti lažni morali in iskanju človeške sreče. To profesorjevo trdoživo zavračanje sveta je vzmet, ki poganja dejanje in ga pripelje do presenetljivih zaključkov.

SSG Trst je pripravilo izredno dinamično in igralsko dovršeno predstavo. Odlično je odigral svojo vlogo (profesor Toti) Rado Nakrst. Pokazal je toliko sugestivnosti in toplote v igri, da je njegov lik med publiko v resnici zaživel. Režiser Mario Uršič je znal narediti zanimivo predstavo iz teksta, ki sicer ni filozofsko poglobljen in ne predstavlja vrha Pirandellove dramatike.

Ivo Brešan

PREDSTAVA HAMLETA U SELU MRDUŠA DONJA OPŠTINA BLATUŠA

Ivo Brešan se je rodil 27. maja 1936 v Vodicah pri Šibeniku. Gimnazijo je končal v Šibeniku, študij jugoslovanske književnosti pa v Zagrebu. V splitski reviji Vidik je objavil dramski tekst Štiri podzemne reke in esej Kontinuitete metafizičnega v hrvaški književnosti. Sedaj je profesor v Šibeniku. Mrdušo je napisal že leta 1965.

„S tem tekstom sem hotel izraziti svoje osebne izkušnje. To je navsezadnje moja lastna vizija sveta, v katerem živim. To, da se dogaja v dalmatinski Zagori, ni zelo pomembno. Zagoro sem hotel izkoristiti kot instrument, s katerim sem želel izraziti lastno situacijo in položaj v svetu ter odnos sveta do mene. Mogoče bo kdo rekel, da to ni prava slika Zagore in bo imel morda prav. Prava umetniška resnica ni v tem, koliko neka umetniška vizija ustreza resničnemu položaju, marveč v tem, koliko je iskrena.

Mrduša v resnici – fizično – niti ne obstaja. A na svoj način obstaja v vseh nas in okoli nas ne glede na to, ali se dogaja v Dalmatinski Zagori ali v Šumadiji. Obstaja kot določena mentaliteta duhovnega odnosa med ljudmi. Njeno resnično obstajanje je čisto irelevantno.

Pripomniti moramo, da je bilo delo za Maribor izreden gledališki dogodek. V relativno majhno dvorano elektrogospodarskega šolskega centra se je dobesedno natlačilo ljudi. Pred vrati je ostalo množice še za približno dve predstavi. V prihodnje bi veljalo razmisliti, kako zadovoljiti vso mariborsko publiko in ne samo tiste redke izbrance, ki jim je uspelo dobiti vstopnice. Dejstvo je, da Maribor z nastajanjem študentskega življa dobiva vedno večje kulturno obeležje ter da raste zanimanje za kvalitetne umetniške prireditve.

Toda vrnimo se k Hamletu. Proti vsem pričakovanjem je publika stopila v tesen kontakt z izvajalci. Kljub nekoliko težji razumljivosti teksta (govorili so v narečju dalmatinske Zagore) gledalci niso izgubili miselnega kontakta. Igra sama, geste, mimika so dali ljudem možnost popolnega notranjega razumevanja in dojemanja. Kriv si! To je bil občutek vseh navzočih na predstavi. Res se je zdelo, kot da smo se za nekaj trenutkov vrnili v čas starih antičnih tragedij in doživeli katarzo. Hamlet nas je obogatil. Pred oči nam je postavil vse tisto, kar smo sicer že zdavnaj videli, vendar nismo ali nismo hoteli razumeti.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE MARIBOR – DRAMA

Bertolt Brecht: ŽIVLJENJE GALILEA

Lotiti se drame, kakršna je Življenje Galilea, je prav gotovo tveganje, še posebno, če je na voljo takšen ansambel in takšna publika, kot je bil to primer pri mariborski izvedbi. Pokazalo se je, da zaenkrat niti gledališki ansambel niti publika nista zrela za doživljanje Brechtovega gledališča. Priznati moramo, da se je drama zelo trudila postaviti na oder izdelano in predvsem našim okoliščinam primerno stvaritev. Opazili smo lahko tudi izjemno dobro igro Virginie (Minu Kjudrova). Tekst je bil domiselno skrajšan. Vendar smo le imeli občutek, da se je prvi del vlekel, medtem ko je bil drugi mogoče nekoliko nejasen in premalo poudarjen. Tako je šla globoka Brechtova misel mimo nas, se nekako izgubila v akciji, v tistem velikem trenutku, ko se oglasi zvon sv. Marka. V nas se je nekaj podrlo, čeprav se ne bi smelo. Galileo piše Discorsi in Andrea mu odpusti, spet je njegov idol. Dejanje vpliva na nas, da mu tudi mi odpustimo – Brecht mu ni! Galileo je umazanec, ki je izdal in uničil življenje svoje hčerke. Do obsodbe je v svoji strasti neusmiljeno uničeval ljudi, brez vesti . . . Ko je v nevarnosti njegovo življenje, popusti. Tukaj velja omeniti veliko stvaritev Minu Kjudrove v vlogi Virginie. Čudovito je podala dvojnost tega lika. V prvem delu je srečna v ljubezni do Ludvika, obdaja jo vesel in bogat svet, dvor v Firencah, papeški dvor v Rimu. Pojdi Ludoviko! Galileo v svoji znanstveni strasti odslovi Ludovika. Virginia pade, vendar ne omaga. Svoje nadaljnje življenje posveti postaranemu in bolnemu očetu.

Z Brechtom smo se seznanili že na lanskem Borštnikovem srečanju. Takrat je SSG iz Trsta izvajalo Bobne v noči.

Reakcija publike je bila tokrat nekoliko drugačna. Brechtov teater je brez zapletov, brez stopnjevanja, brez dramatičnega vrha. Pred nami teče kronika, ki jo povezuje zbor ministrantov, pred nami teče življenje Galilea v kronološkem zaporedju. Publika je ostala hladna. Brecht ne vpliva na čustva, marveč na razum. Gledati Brechta ne pomeni doživljati romantično melodramo, temveč uporabljati razum in razmišljati. Človek ne sme podleči iluzijam. Vsak trenutek se mora zavedati, da sedi v gledališču in da igralec na odru ustvarja s kritičnim in razumskim odnosom do svoje vloge. Igralec ni Galilei, on ga samo igra, podaja misli, ki so pomembne in nam dajejo osnovo za razmišljanje.

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE NOVA GORICA

Ivan Pregelj

BERAČI IN VEST

Berači in Vest sta Pregljevi enodejanki, združeni v eno samo igro. Pregelj jo je imenoval grotesko. Zunanji okvir Beračev spominja nekoliko na nekdanje romarske pohode. Bistvo in središče dogajanja je tragika beraškega življenja. V rssnici je to socialna igra o bedi. Prikazuje nam, kako se tvorijo izkrivljeni odnosi med beraštvom, ki na koncu privedejo do zločina.

Igra Vest kaže Pregljev negativni odnos do takrat kot novost uvedenih kinematografov. Avtor je prepričan, da prinaša kino kulturno poplitvitev. Predvsem je hotel Pregelj uveljaviti moralno čistost zunaj resničnega človeškega življenja.

Igra novogoriškega ansambla je bila zadovoljujoča. Upoštevati moramo, da ekspresionizem v gledališču še vedno ni opredeljen in postavljen v pravilno luč; mogoče zato, ker zahteva izredne igralce, smisel za simbolizem in podzavestno kontaktiranje s publiko.

(IGOR LAMPRET)

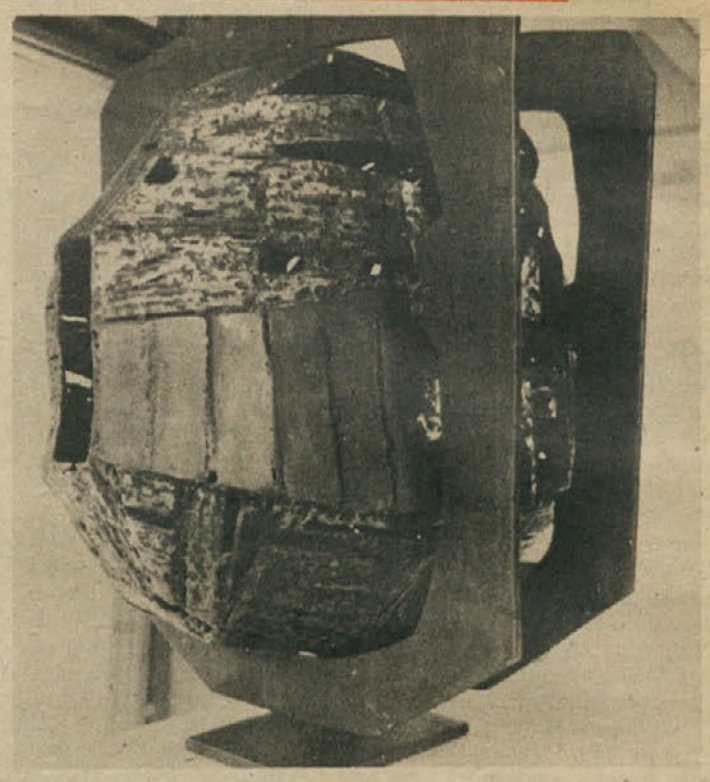

Univerza v močvirju

Hočemo univerzo in univerza nastaja; študentsko življenje postaja vse bolj povezano s splošnim družbenopolitičnim življenjem, vse bolj se vključuje vanj in nanj vpliva. Študentje naj bi bili nosilci avantgardnih, če že ne radikalnih idej, često pa se dogaja, da capljamo po izhojeni poti, medtem ko krči ledino morda že na smrt obsojena senilna miselnost veteranov. Takšno stanje lahko najdemo skoraj na vseh področjih, zlasti tistih, kjer bi morala biti študentska prisotnost najbolj opazna.

Životarjenje nikakor ni ogledalo napredne študentske dejavnosti, ampak odraz stagnacije in nezainteresiranosti.

Najbolj ranljivo je področje kulture, tako splošne kot študentske z nekaterimi specifičnimi odtenki. Kultura kot vzvišena sfera človeške zavesti in naše mesto nista prijatelja; to si moramo priznati. Kulturno življenje je zakrnelo, vendar ne zaradi nujnosti razvoja, ampak zaradi potrošniške miselnosti in samopridobitništva večine. Ljudje kot subjekti in objekti kulture se zapiramo vase, glodamo svojo notranjost in tako je kulturno življenje, ki naj bi bilo lastno množicam, le še samozadovoljevanje redkih posameznikov.

Ravno na to ranljivo področje, na odnos med univerzo in kulturo pri ustanavljanju napredne, samoupravne, elastične, skratka nove oblike združevanja visokih šol ne bi smeli pozabiti, saj se ta odnos projicira na razmerje med družbo in skupnostjo visokega šolstva, ki je eden najvažnejših in najbolj občutljivih odnosov v socialistični samoupravni demokraciji. V času, ki mu dajemo pečat svoje prisotnosti, ne bi smeli pozabiti na to, saj moramo graditi univerzo na močnih kulturnih temeljih, kar je sedaj osnovna naloga vseh kulturnih medijev, tudi tistih, ki razvijajo študentsko kulturo, sicer bomo postavili novo univerzo na močvirje in o kakšni naprednosti ne bo ne duha ne sluha.

Študentje smo zaspali, nočemo delati, smo brezbrižni, nezainteresirani. To ima vsekakor svoj vzrok in iskati ga moramo v našem šolskem sistemu, v študijskih razmerah, metodah in preobremenjenosti študentov. Napake rodijo nove napake, vendar bomo morali te slej ko prej odpraviti, če nočemo imeti univerze, ki bi se je, gledano s kulturne baze, morali sramovati.

Temeljna značilnost študentskega kulturnega udejstvovanja bi morala biti množičnost; množičnost zamisli, množičnost ustvarjalcev in tudi množičnost „porabnikov“ študentske kulture.

V samoupravni družbi ne smemo pozabiti na vključevanje kulture v samoupravne strukture (terminologija Borisa Majerja), saj se kultura mora posloviti od nacionalno paternalističnega in od državno socialističnega modela in sprejeti nov, samoupravni status. Takšno samoupravno konstituiranje kulture omogoča vstop množic, zlasti delavskega sloja v kulturno dogajanje. Delavske množice ne smejo biti zgolj potrošniki kulture, ampak samoupravljalci, ki jim je lastno doživljanje kulture kot ena glavnih življenjskih potreb. To naj ne velja samo za delavske množice, temveč za vso študentsko populacijo in mladino, ker menim, da lahko ravno tukaj najdemo edini ustrezni izhod iz sedanjega poraznega stanja mariborske kulture. Na temeljih samoupravnega statusa kulture naj raste sodobna, samoupravna univerza, ker bo le tako dosegla cilje v izobraževanju in estetski vzgoji. Pomen estetske vzgoje je nedvomno velik, ker le-ta vzbudi in izostri v mladem človeku okus za čutno zaznavanje, perceptiranje in reprodukcijo LEPEGA ter potrebo po kulturnem udejstvovanju.

EDVARD PUKŠIČ

Mladinske ure – toda kakšne?

Zadnja leta je veliko slišati o tem, da je v naših šolah premalo družbenopolitične vzgoje. Ta ugotovitev velja za šole vseh vrst, tako za univerze kot za strokovne šole. Iz dobe v dobo se v najrazličnejših referatih pojavlja kot rdeča nit, obenem pa zbuja vprašanje: zakaj torej ne storimo česa, da bi tako stanje popravili, ako smo že ugotovili, da mladi ljudje ne dobivajo dovolj družbene izobrazbe?

Moj namen je spregovoriti nekaj besed o deležu družboslovja na poklicnih šolah. Splošni predmeti, ki mednje poleg materinščine in še nekaterih drugih sodi tudi družbeno-ekonomska vzgoja, so, žal, deležni vse preveč progmatističnega gledanja. Ni malo takih učiteljskih kolektivov, kjer nanje gledajo kot na vlak, ki stoji na stranskem tiru. Morda ne takrat, kadar je treba to manifestirati na zunaj, v praksi pa. To so predmeti, ki jih dijak pri svojem poklicu „ne bo potreboval". Tako ozki interesi, ki bi radi tudi današnjemu delavcu porinili v roke le tisto, kar potrebuje izključno na svojem delovnem mestu, slabijo že tako zmanjšan vpliv teh predmetov. In ker podobne misli skozi usta tistih, ki tako gledajo prodirajo tudi do dijakov, ni čudno, če le-ti jemljejo to izobraževanje kot nekaj, kar ni zanimivo in tudi ne važno. „Kaj mi bodo ustavna dopolnila, saj jih, ko bom popravljal avtomobile, ne bom potreboval!" lahko slišiš med mladimi. Človek se mora ob takih besedah zamisliti in si reči, da je potrebno nekaj storiti, ako naj bi se odnos do vzgoje na tem področju spremenil.

Mislim, da je ena od oblik, kjer se lahko dijaki uspešno vzgajajo in izobražujejo, ravno organizirana mladinska ura. Le-te so marsikje na papirju, v praksi pa jih ni. Pravzaprav je anarhizem, da obstajajo tudi taki učiteljski kolektivi, kjer še vedno razpravljajo, ali bi jih obravnavali kot hobi, s katerim se naj mladi ukvarjajo, kakor vedo in znajo. In ni tako nemogoče, če zmaga to drugo. Zato so tudi mladinske ure marsikje uvrščene na zadnjo

šolsko uro, s tem pa že obsojene na neuspeh. Dijak, ki sedi pri pouku sedem ur, se osme – mladinske ure pač ne veseli. Ugodna rešitev je jasna: če hočemo, da bodo te ure smiselno izrabljene, jih je treba obravnavati enakopravno z ostalimi. Vsaj enakopravno, če že ne dosti skrbneje glede na to, da smo zanemarili njihovo vsebino. K organizacijski plati teh ur sodi še pomembno vprašanje: kdo bo odgovarjal za izvedbo? Jasno – mentor. Kjer tako mislijo, bodo želi tisto, kar so sejali: en sam človek za tako pomembno dejavnost, kot je vsebina družboslovnega izobraževanja, pač ne more odgovarjati, in če se tudi povsem razda temu delu. Poleg redne službene obveznosti pa je to tako ali tako nemogoče. Ker je bilo že velikokrat javno izrečeno, da se v naših šolah vzgaja pri vseh predmetih – in ne le izobražuje – bi bilo torej upravičeno pričakovati, da bodo pri izvedbi mladinskih ur sodelovali vsi učitelji. Praksa je daleč od tega, zato se mi ne zdi neumestna misel, da bi bili na šolah potrebni ljudje, ki bi se ukvarjali samo s to dejavnostjo – mentorstvom mladinske organizacije. Pa še ob taki idealni rešitvi bi bilo sodelovanje ostalih učiteljev dragoceno. Kakšna je današnja praksa? Kjer določajo mentorja za delo z mladimi, marsikje naletijo na težave: Jaz ne bom. Zakaj ne? Zato, ker je to delo, ki zahteva veliko truda in daje rezultate, ki se v dinarjih ne dajo izračunati. Tudi niso takoj vidni in delo je žal mnogokje premalo cenjeno. Zato se ga ljudje izogibljejo. Poleg tega je tako, da je za slabo delo mladinske organizacije kriv mentor, ki se „s tem ukvarja", za vsak delikt mladih ljudi lete očitki predvsem nanj, ker „kakšna je naša mladinska organizacija, ki dopušča to in ono." Pri izvedbi mladinskih ur pade vsa teža nanj. Razredniki so pač prepričani, da se vsebina teh ur tiče zgolj mentorja in mladincev. Zato mladinske ure spreminjajo v čas za urejanje razredniških poslov, opravičevanje, pregledovanje ocen, ako jim mentor ne izdela „podrobnega učnega načrta". Tega pa ne more storiti, ker bi bila za enega človeka to prevelika obremenitev, in tudi zato ne, ker vsebino mladinskih ur oblikuje stvarnost sama z aktualnimi dogodki. Velikokrat gredo dijaki enostavno domov, ker „naš razrednik nima časa za mladinske ure". In odidejo, ne da bi kdo iz tega delal problem. Saj – kdo ga bo delal?

Pa vendar razgovori z mladimi ljudmi potrjujejo, da si še kako želijo aktivnosti tudi na tem področju. Dejavnost mladinske organizacije je razvejana in mladi si, razumljivo, želijo plesa, športa . . . Poleg tega pa jih zanimajo marsikatere stvari, ki se tičejo našega gospodarstva, občutljivi so za neskladje med besedami in dejanji. Želeli bi vrsto odgovorov na svoja vprašanja. Ako se jim tu skušamo približati po taki poti, da bomo zbirali prijavljence za marksistični krožek, smo slabo naleteli. Odziva ne bo, ker si mladi pod takimi krožki iz izkušenj predstavljajo suhoparno naštevanje podatkov iz zgodovine, kar često ti krožki dajejo. Zanje je privlačna živa sedanjost, ki prinaša s seboj dovolj problemov, da mlade ljudi zdrami. Načrtno delo na tem področju in odkriti razgovori z mladimi bi zbudili interes za soudeležbo pri reševanju družbenih problemov, želijo, da jih mladi pomagajo reševati. Za zbuditev take želje pa jim je potrebno pomagati z dejanji in ne samo besedami, „da moramo tudi temu področju posvetiti večjo pozornost". Potem na take ugotovitve pozabljamo, naslednje leto pa zopet priznavamo, da smo premalo storili in da bo odslej treba zavzeti aktiven odnos do omenjene problematike.

Prispevek pri družboslovni vzgoji mladih lahko mladinske ure skupno z ostalimi oblikami vzgajanja in izobraževanja dajejo v bogati meri, če bo družba zainteresirana za njihovo vsebinsko rast. To pa pomeni, da njihova uvedba ne more in ne sme biti dana učiteljskim kolektivom v izbiro, če se bodo odločili zanjo ali ne. O tem je odveč razpravljati. Dalje: za njihovo izvedbo naj ne bo odgovoren le mentor, pač pa vsi, ki na razvijanje šole gledajo kot na nalogo, ki terja resno delo. Kakor je sestava učnega načrta zahtevna dejavnost, ki aktivira mnogo strokovnjakov, je nemogoče izdelavo načrta za mladinske ure prepustiti mentorju in celo samo mladini. Učiteljski kolektivi bi morali tudi tu stvarno sodelovati, mladi pa bi lahko ravno na tem področju dali svoj tehten prispevek. Skupno sodelovanje pri sestavljanju in realiziranju programa bi bilo tehten porok, da bo delo uspešno. In ne nazadnje: občinski forumi ZM naj bi si kdaj pa kdaj mladinsko dejavnost na šolah ogledali tudi tako, da bi prišli med mlade nenapovedano; v tem primeru bi se lahko resnično prepričali, kako tako aktivnost poteka v praksi in ne le na papirju. Zato pa bi bilo potrebno, da jim o dejavnosti govore mladinci sami.

Morebiti bo kdo oporekal tem ugotovitvam, češ da stanje ni takšno in da so mladinske organizacije na področju družbenega udejstvovanja aktivne bolj, ker je nekaj šol, kjer se omenjenega dela resno lotevajo. A dokler bo dovolj tudi takih, kjer je odnos do dela z mladimi takšen, kot ne bi smel biti, je nesmiselno, da bi si zapirali oči pred dejstvi in se slepili, da „pri nas ni tako in da to ne velja za nas". Roko na srce: za družboslovno vzgojo mladih smo storili zelo malo. Šole so jim dale poklic, ne pa tudi dovolj, da bi se potlej, ko pridejo na delovna mesta, želeli aktivno vključevati v samoupravljanje, sprejemajoč pravice in dolžnosti, ki jih imajo kot člani družbene skupnosti. Dokler bodo mladi ljudje zapuščali šole družbeno neosveščeni, s svojim delom ne smemo biti zadovoljni. In tudi ne presenečeni, če se bo našel bodisi v tujini med mladimi zdomci ali pa doma kdo, ki bo znal pograbiti priložnost, ki jo mi odrivamo od sebe: pridobiti mlade ljudi za cilje, ki se ne ujemajo s pridobitvami samoupravnega socializma. Mladi sledijo tistemu, ki se ukvarja z njimi, ki jim daje vedeti, da so pomemben činitelj v družbi. Če pa je tisti, ki to počenja na nasprotnih pozicijah kot deklariran program mladinske organizacije, je to toliko bolj zaskrbljujoče.

MARIJA FRANKOVIČ

PODELITEV NAGRAD

20. oktobra so bile v prostorih OK ZMS Maribor podeljene nagrade najboljšim aktivom srednjih in poklicnih šol za leto 1971/72. Hkrati se je s tem svečanim trenutkom tudi uradno začelo novo tekmovanje za najboljši aktiv.

Med poklicnimi šolami je bil prvi aktiv ŽIVILSKE ŠOLE, ki je prejel prehodni pokal, pismeno priznanje ter denarno nagrado. Drugo mesto je zasedla KOVINARSKA ŠOLA TABOR, tretja pa je bila POKLICNA LESNA SOLA. Prav tako sta tudi drugo in tretje uvrščena aktiva prejela pismeno priznanje in denarno nagrado.

Med popolnimi srednjimi šolami je dosegel prvo mesto mladinski aktiv PEDAGOŠKE GIMNAZIJE, druga je bila TEHNIŠKA STROJNA IN ELEKTROGOSPODARSKA ŠOLA, tretje mesto pa je zasedel aktiv I. GIMNAZIJE.

Po podelitvi nagrad so se predsedniki aktivov dogovorili za sodelovanje. Na pobudo pedagoške gimnazije se je formirala skupina mladih novinarjev, ki bo skrbela za organizirano objavljanje o dejavnostih in problemih srednješolcev v popoldnevniku VEČERU.

BREG DANILO

27. OBLETNICA OZN

V soboto, 21. oktobra, je bila ob 11. uri svečana akademija v počastitev 27. obletnice združenih narodov. Gost uspele prireditve je bil tudi švedski predstavnik – gospod Buerger. Po uvodnem govoru tov. Zorana Toplaka je bila podelitev priznanj za sodelovanje članom klubov OZN. Sledil je pester program. Nastopil je priznani mladinski pevski zbor gimnazije Miloša Zidanška in člani recitatorsko-igralske skupine „Brigal" s 1. gimnazije. Svečanost je bila zaključena s kratkim govorom g. Buergerja.

EDITA BATIČ

PROTESTIRAMO PROTI ŠOVINIZMU!!

V zadnjem času je zelo aktualna tema v zvezi z dogajanji na Avstrijskem Koroškem.

Mnogi časniki, radio in televizija nam iz dneva v dan poročajo o fašistično nacionalističnih izgredih šovinističnih skrajnežev, katerih tarče so predvsem dvojezični krajevni napisi in kažipoti, ki naj bi bili korak naprej k uresničevanju pravic jugoslovanskih narodnostnih skupin v Avstriji. Toda teroristične akcije nacističnih skrajnežev se ne odražajo več le v odstranjevanju in uničevanju dvojezičnih napisov, marveč že tudi v skrunitvah partizanskih spomenikov na Avstrijskem Koroškem in v fizičnem nasilju proti koroškim Slovencem.

Moje mnenje je, da je takšno početje v veliko sramoto Avstriji, saj s tem ne kvari svojega ugleda le pri nas, temveč tudi v svetu. Mislim, da bi morali vsakršno sovražno akcijo proti naši manjšini v kali zatreti, saj so dobri in pravični odnosi večine do manjšine poglavitna stvar, ki vodi k medsebojnim prijateljskim stikom med dvema državama. Čudi me tudi to, da so se začeli naši rojaki šele pred kratkim potegovati za svoje pravice in mislim, da bi se morali tudi mi že prej bolj zanimati za njihove probleme, saj so ti problemi tudi naši problemi! Koroški Slovenci ne smejo kloniti pred vse večjim pritiskom sovražnih sil, ampak morajo nastopati enotno, če hočejo vsem povedati, da še obstojajo. Naša naloga je, da jim pomagamo.

Zanimalo me je, kakšno je mnenje nekaterih mojih šolskih tovarišev o teh dogajanjih, zato sem vsakemu postavila enako vprašanje: „Kaj misliš o nacističnih izgredih na Avstrijskem Koroškem?"

Lučka: „Vsekakor jih obtožujem."

Breda: „Po mojem mnenju so nečloveški."

Mile: „Mislim, da smo malo tudi sami krivi, ker smo tako dolgo čakali z zahtevo pravic."

Jasmina: „Mislim, da so koroški Slovenci preotopeli in se premalo zavedajo svoje slovenske nacionalnosti. Zadnji čas je, da prenehajo mirno prenašati skrajno nečloveško ravnanje nekaterih skrajnežev."

Dane: „Vsekakor ni prav, da nas imajo za nekaj manjvrednega in nič ne pomaga, če mi proti temu protestiramo le pismeno."

Iztok: „Nikakor se ne smemo pustiti tujcem, ki nas že skozi vso zgodovino obravnavajo kot sluge."

Kot vidite, so si odgovori na to vprašanje v bistvu zelo podobni. Kakor dijaki našega razreda, tako tudi vsa jugoslovanska javnost enotno protestira proti tej protislovenski gonji.

Nehote se tudi vprašamo: „Kako se bo vse skupaj končalo?" Odgovora zaenkrat še ne poznamo, vendar upamo, da našim rojakom v prid.

LEBAN KARMEN

III. Borba za poštenega človeka

SPOŠTOVANE TOVARIŠICE, CENJENI TOVARIŠI, NEKDANJI IN ZADNJI PRIJATELJI ŠTEFANA KOVAČA, DRAGI PREKMURCI —

Odkrivamo spomenik narodnemu heroju Štefanu Kovaču, vašemu ožjemu rojaku in vaščanu, Prekmurcu, Slovencu, Jugoslovanu, proletarcu in komunistu, svetli podobi komunista, kakršnega so rodile okoliščine pred vojno, poštenemu, plemenitemu človeku in seveda ne nazadnje doslednemu, hrabremu borcu, ki je v spletu različnih okoliščin in izdajstva padel pred enaintridesetimi leti na Gančkem polju, kar je dandanes že vsakomur znano. Štefan Kovač se je v teh treh desetletjih spremenil že v simbol, v neki domačem pojem, kar predstavlja neko obdobje Prekmurja. Spregovorimo njegovo ime in že bo zazvenelo hkrati ob njem Prekmurje, ali pa recite Prekmurju in že bo zablestela svetla podoba Štefana Kovača. In tako je prav, tako je potrebno. Po njem se imenujejo ulice po mestih, njegovo ime si nadevajo kulturna društva, šole, športna društva. In bledo senco podobe človeka, borca, povsod naj bo njegovo ime, pojem tega neomahljivega borca zgled mlademu človeku, nam starejšim pa v spodbudo, da je življenje šele tedaj nekaj vredno, če vemo, zakaj živimo. Ni potrebno, da so to vedno velike stvari, tudi v malih stvareh je človek lahko in mora biti pošten borec, ki nikdar ne misli zgolj nase, temveč tudi na druge, na višje, obče cilje . . .

In Štefan Kovač je to bil, predvsem to – da se je ves daroval za druge, za lepšo prihodnost prekmurskega človeka, za njegovo svobodo, za svobodo vsega slovenskega naroda, za svobodo jugoslovanskih narodov in konec koncev za svobodo in boljše življenje proletariata vobče. Morda se komu vse to danes ne zdi ravno kaj posebnega, spomnite pa se na tiste žalostne dni, ko so fašistične horde pod vodstvom nekega blaznega, domišljavega Hitlerja napadle našo državo, našo domovino in jo pomendrale, kar je bilo toliko lažje, ker so se v domovini našli ljudje, ki so mu z izdajstvom priskočili na pomoč. Kakršnakoli je že bila stara Jugoslavija, bila je naša domovina in mi komunisti se nismo nikdar borili proti njej, da bi jo razbili, temveč da bi spremenili izkoriščevalski kapitalistični družbeni red, da bi ustvarili za človeka boljše pogoje življenja.

In Štefan Kovač se je bojeval kot komunist. In jaz bi želel, da bi videli v njem kot komunistu svetlobo, idealista, ki je do kraja izgorel za prihodnost Prekmurja, za prihodnost svoje domovine Slovenije in Jugoslavije.

Ideje so različne, ljudje imamo različne nazore. Toda enainštiridesetega leta je bila komunistična ideja tista, ki je pod vodstvom našega maršala Tita vzdignila jugoslovanske narode v splošen upor proti okupatorju, nazadnje pa tudi zmagala pod njegovim vodstvom.

Tudi v Prekmurju smo imeli svojo komunistično partijo. Ob ustanovitvi leta 1938 smo izbrali Štefana Kovača za njenega sekretarja. Mislim, da bolj primernega človeka nismo mogli izbrati.

Štefan Kovač je bil prekmurski proletarec in pred vojno je bilo Prekmurje poglavitno proletarska dežela, njeni otroci so morali odhajati po svetu, da so si služili kruh, da so lahko vzdržali na svoji zemlji. Žal tudi dandanašnji še odhajajo po svetu, a vendar s čisto drugačnimi nameni, za drugačne potrebe: naše vasi so se ravno po tej poti napolnile ali se pa še polnijo z vsakovrstnim poljskim orodjem. Prav je, da pride kmet do strojev, če hoče sodobno obdelati svojo zemljo. Ni pa prav, da naš človek, ne le prekmurski, temveč jugoslovanski nasploh, mora izgubljati svoje moči v svetu, če hoče drugače, recimo – bolje živeti, kot je živel nekoč. Nekoč je bil naš cilj prodajati svoje izdelke, ne pa delovne sile. Verjamite, da je to cilj Zveze komunistov tudi danes. Ne smete biti razočarani, če tega v petindvajsetih letih nismo mogli doseči. Bili smo razbita, izropana država, nerazvita. Pri najboljši volji in največji poštenosti vseh, tega ne bi bili zmogli v tako kratkem času, kar so drugi ustvarjali stoletja. Spomnite se, koliko težav smo imeli po osvoboditvi, kaj vse smo morali žrtvovati. Drugi so zahtevali od nas stvari, ki jih mi nismo ne mogli, ne smeli napraviti, če smo hoteli ohraniti svojo svobodo. Povrh tega so se v naši domovini sami pojavili vsakovrstni sovražniki in špekulanti, ki so na vsak način hoteli spremeniti naš družbeni red ali pa razvoj vsaj zavreti. Vem, da so vam znani mnogi govori našega voditelja Tita, kako se je boril proti vsem, ki nam našo domovino znova spodkopavajo. Najbrž je znano vsem tudi njegovo zadnje pismo. Želel bi, da tega maršalovega pisma ne bi napak razumeli. Nikomur se ni treba bati za noben dinar, sploh pa za nobeno stvar, ki si jo je na pošten način,

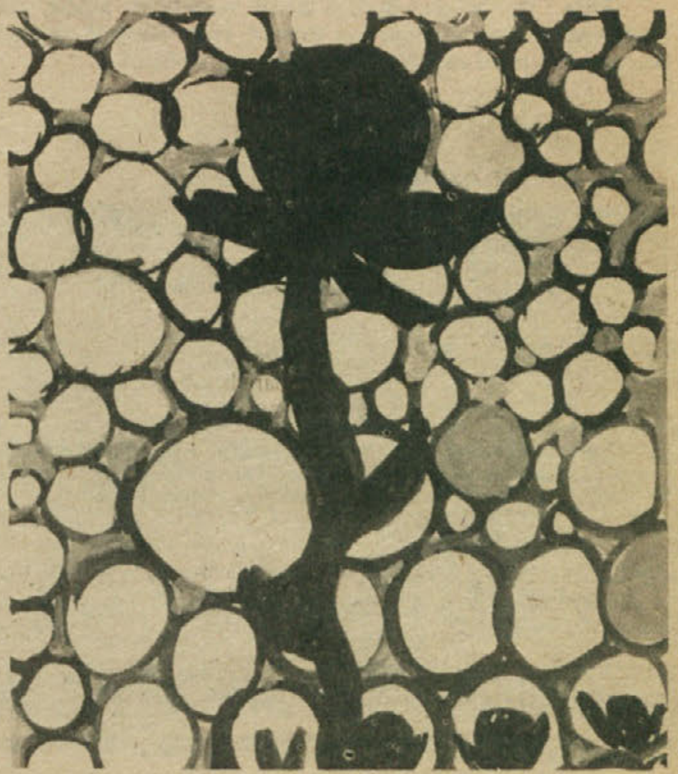

s svojim delom, bodi fizičnim, bodi umskim zaslužil. Z delom, sem rekel, in ne s špekulacijo, goljufijo, izkoriščanjem drugega človeka. Nikjer ni rečeno, koliko sme človek imeti, koliko sme zaslužiti, če je to pošteno pridobljeno. In daje od tega nekaj tudi družbi. Delajte, ustvarjajte, pridobivajte si! Nismo se borili za komunizem, nismo se borili za svobodo zato, da bi ljudje revno živeli, temveč smo vedno želeli, da bi se ljudem čim bolje godilo, da bi naša zemlja lahko dajala dovolj kruha za pošteno, človeka vredno življenje. Borili smo se za človekovo svobodo, ne pa, da bi ga zatirali. Za vse to se je boril tudi Štefan Kovač, naš prekmurski narodni heroj. Kot vaški proletarec se je prebijal skoz gimnazijo, študiral pravo v Ljubljani, kjer se je dokončno srečal s komunizmom. V Prekmurju je bil v Soboti koncipient – je delal posebno vneto v takratnih državnih Volitvah, ko smo hoteli vreči skorumpirano buržuazno vlado. Da ni kandidiral za poslanca, je bilo naključje. Vse to delo mu je nakopalo politično preganjanje. Ko se je rešil iz taborišča, je bil konfiniran v Radmožancih, kjer je poučevala njegova žena. Konfinacija je pomenila, da ni smel iz vasi. To ga ni zadrževalo, da se ne bi, kadar smo imeli sestanke v Soboti, pripeljal tja s kolesom in se šele proti jutru vrnil domov. Ko ga je enainštiridesetega leta domovina poklicala, da bi jo branil pred fašisti, se ni izmaknil. Enainštiridesetega leta nismo bili poraženi komunisti. Vojno je izgubila stara Jugoslavija. Mi smo imeli Tita, imeli smo odločne ljudi, ki se niso bali nobenih žrtev. Med temi je bil tudi Štefan Kovač. Nesrečno naključje in izdajstvo sta opravila svoje: Štefan Kovač je oktobra 1941 padel na Gančkem polju.

Kakšna škoda je, kadar kruta usoda v najtežjih trenutkih iztrga izmed nas takega borca, kot je bil Štefan Kovač. Sovražnik je triumfiral. V Prekmurju so se mnogi veselili njegove smrti.

Zdaj je od njegove smrti minilo že dobrih trideset let. Z zadoščenjem moram ugotoviti, da je Štefan Kovač čedalje bolj živ, čedalje bolj naš, kar priča tudi ta spomenik. Prav je in lepo, da ste mu postavili spomenik prav pred šolo.

(Iz govora pisatelja Miška Kranjca ob odkritju spomenika narodnemu heroju Štefanu Kovaču)

PERISKOP

Da, bolje nič, kakor slabo...

Komaj se je porodila, zagledala luč sveta, si je Tribuna mladih, glasilo mariborske mladine, želela v dolžnost ošvrkniti Izvršni odbor skupnosti študentov VMZ oziroma njenega podpredsednika Gorazda Šošterja. To posebno odgovorno zadevo je zaupala nikomur drugemu kot samemu tov. Bogu Čerinu, ki se s tem „že več let poklicno ukvarja", kot se sam pohvali v pamfletiču z naslovom „Bolje nič, kakor slabo". Da, res je, tovariš Bogo (in Tribuna mladih), prav imate. (Opomba: odslej kaže, da se bomo v razgovorih tikali, v časopisih pa vikali – tako vsaj sodijo Bogo), bolje bo, če boste pustili pisanje pri miru in se raje posvetili fotografiji, saj ste za to obrt bolj nadarjeni.

Ne bom se spuščal v vsebino vašega sestavka, ker mi je šlo predvsem za način, kako ste vzeli stvar v roke, a vendarle čutim nujo, da vas poučim še o zadevi, ki je kljub vašemu dolgoletnemu spremljanju študentske dejavnosti v Mariboru kajpak še niste uspeli uganiti: vsaka višja, oziroma visoka šola v Mariboru ima svoj izvršni odbor in je tako tisti, za katerega menite vi, da je edini, resnično nekakšen „centralni izvršni odbor" VSE mariborske študentske skupnosti. Toliko.

Še nekaj, da bo honorar večji: nad sliko, ki ste jo posneli na ŠTUDENTSKIH demonstracijah in jo objavili v Tribuni mladih, ste zapisali, da je demonstrirala mariborska mladina. Moram vam povedati, da uradna mladinska organizacija ni pri vsej stvari s prstom niti mignila, in da smo dijake srednjih in poklicnih šol, ki so se nam kasneje pridružili, le z veliko težavo zbezali iz učilnic. (Prihodnjič si svoje izdelke skrbneje oglejte: na sliki so SAMO študentje.) Isto velja seveda za sestavek na naslednji strani. Da, tovariš Bogo! Bolje nič, kakor slabo . . .

Najbolj sposobni so tisti pedagoški delavci, ki nikoli niso izpostavljeni javni kritiki ali profesionalni konsekvenci; to so predvsem tisti, ki že več let ne napišejo skript za svoj predmet ali pa ne objavijo nobenega znanstvenega dela.

Pojav komformizma v študentskih krogih, ki se kaže v neizkoriščanju ali pa v kuloarnem izkoriščanju samoupravnih možnosti na visokih šolah in v odsotnosti kakršnegakoli aktivnega odnosa do SŠ, je privilegij le „najpametnejših študentov."

Po končanem svečanem govoru je dr. Bratko Kreft, takoj ko je prišel za oder, dejal tam slonečemu gasilcu:

„Tako, pa smo pogasili . . !"

Kaže, da je dr. Bratko Kreft neuradno postal član gasilskega društva. Želimo mu čimveč tako uspešnih gasilskih posegov, kot je bil zadnji na Borštnikovem srečanju.

IDEALNA PRILOŽNOST

– Slišal sem, da je KREISKY v Arbeiterzeitung podal sijajna načela za reševanje manjšinskih vprašanj.

– Vraga, ali jih je že preskusil na Koroškem?

– Menda ne, ker veljajo samo za južno Tirolsko.!!!

Vprašanje študentov, komunistov, ki imajo podpovprečne študijske ocene in nedelaven odnos do študija, bi veljalo postaviti pred komisijo za študijska vprašanja, ki bi morala biti sestavljena iz samih vernikov.

Torej, odpoved za tistega, ki nas je kritiziral, je utemeljena. Samo odkriti ga še moramo!

Po perspektivnem planu o graditvi stanovanj bi morali do leta 1975 zgraditi več stotisoč stanovanj. Toda, kdo jih bo štel?

Pri nas se je naglo razvila široka razprava o zaposlovanju mladih strokovnjakov. Hkrati s to razpravo smo ugotovili dve pomembni dejstvi:

– da naša industrija potrebuje v tem obdobju razvojnega ciklusa gospodarstva veliko število strokovnjakov, analitikov gospodarstva;

– da imamo veliko strokovnjakov, ki iščejo zaposlitve, ne da bi postavljali posebne pogoje. Ko v časopisih beremo, da dobršen del teh strokovnjakov dohaja na delo v tujino, kjer so zelo cenjeni, se nam zazdi, da je v Jugoslaviji nekaj narobe v glavah tistih, ki mislijo, da mislijo.

Tako razvpita socialna diferenciacija je zašla tudi med študente. Revnejši študentje si lahko privoščijo le takšne avtomobile kot je spaček in fičo, tisti na vrhu pa imajo lahko tudi ople, fiate, austine in druge. Kje je tu enakost?

Ker so parkirni prostori okoli študentskih domov popolnoma zasedeni, predlagamo, da namesto novega študentskega stolpiča oziroma nove dependanse zgradijo raje podzemne ali nekajnadstropne garaže za študente z avtomobili.

* * * * *

Ko so na zborovanju v Libeličah mariborski študentje prednjačili z vzkliki in revolucionarnimi gesli, ostala srednješolska mladina pa je neprizadeto opazovala dogajanja, se je vaški redar spraševal, ali niso morda ti mladinci sramežljivi. Ko so pozneje trije tovornjaki pripeljali pasulj, so se vsi ti gromoglasno vsuli k mizam in in pospravili tople obroke hrane.

V tedniku 7 dni je bila objavljena lista najpremožnejših Slovencev. Po tem vzgledu bi bila potrebna v Katedri objaviti seznam vseh tistih študentov, ki poleg dobrega premoženjskega cenzusa dobivajo še visoke štipendije, študentsko posojilo in dohodke iz drugih virov.

V LIBELIČAH SMO ČISTO KONKRETNO SPOZNALI, KDO IZMED MLADIH POLITIČNIH PROFESIONALCEV IMA BOLJŠI STIK Z BAZO. MEDTEM KO SO BILI MLADINSKI FUNKCIONARJI PRAVI „GOSPODJE" – VSO ANGAŽIRANOST IN PROTEST MLADINE SO OPAZOVALI S STRANI, PA JE BIL POMOČNIK SEKRETARJA KOMITEJA ZK ZA VISOKOŠOLSKE ZAVODE SLAVKO GERIČ NJIHOVO PRAVO NASPROTJE: NA KRAJ PROSLAVE SE JE ODPELJAL Z VLAKOM (!), PRI IZRAŽANJU PROTESTOV NA ZBOROVANJU JE BIL PRAV TAKO GLASEN KOT OSTALI UDELEŽENCI IN NAMESTO NA URADNO KOSILO SE JE POSTAVIL V VRSTO, KI SE JE DRENJALA PRED KOTLI POLJSKE KUHINJE, IZ KATERIH SE JE VIL VONJ PO PASULJU . . . IN NENAZADNJE: S ŠTUDENTI IN MLADINCI JE KASNEJE V GOSTILNI (OB KOZARČKU, SEVE!) PREPEVAL REVOLUCIONARNE PESMI. VODITELJ, KI NE DELI DOBREGA IN SLABEGA S TISTIMI, KI JIH VODI, NI DOBER VODITELJ – SO GOVORILI TAKOJ PO VOJNI . .

Ko se nadebudni zelenci vpisujejo na ljubljanske fakultete, morajo izpolniti cel kup formularjev. Prav je, da kar takoj dobijo primerno količino spoštovanja do hiše učenosti – in do starih bajt, ki bdijo nad izpolnjevanjem dokumentov. Mimogrede ti takle brucek dobi v roke še naročilnico za Tribuno, ne da bi sploh vedel, da ta zadeva ne sodi več k vpisu. Šele ko mora odšteti denarce, vidi, da je poslej preskrbljen tudi s študentskim tiskom. Katedra – zgleduj se pri zbiranju naročnikov!

Pripis: Smo se že zgledovali! (Urednik periskopa)

V Pomurju je bilo slišati govorice, da se žito in semenski krompir, ki sta prispela v poplavljena območja kot ena izmed oblik pomoči krajem, prizadetim med poplavami „selita" čez mejo, ker avstrijski kupci kažejo zanimanje za cenejše pridelke. V časopisju smo prebrali, da to ni res, kmetje na prizadetih območjih pa so bili ogorčeni, ker so ostajali brez pšenice in krompirja, da so se trgovci pobrigali, da so zaloge brž pošle. Kaj zato, če čez mejo! Glavno je, da so se skladišča izpraznila. Kdor prej pride, prej melje – tako mislijo trgovci. Trgovina je trgovina, meja pa je odprta – tako menijo celo odborniki neke občinske skupščine, čeprav so bili seznanjeni s tem, da so naši kmetje ponekod ostali praznih rok. Sicer pa ima carina navodila o tem, kaj se lahko prenese čez mejo. In kaj nam to pomaga, če navodila so, semen pa ni – pravijo naši kmetje in se jeze na trgovce ter kupce onstran meje. Kaj pa naj rečemo mi? V časopisu je pisalo, da so take govorice iz trte izvite, časopisi pa menda ne lažejo. Menda . . .

Iz „dobroobveščenih virov" smo izvedeli, da na otvoritvenem predavanju visoke ekonomsko-komercialne šole v unionski dvorani niso dovolili predsedniku kulturno umetniškega društva Študent, da bi povabil zbrane študentke k sodelovanju v eno izmed njihovih številnih sekcij.

Mar menite, da bi bil v nasprotnem primeru okrnjen ugled vašega zavoda? Pa je bilo ravno nasprotno . . .

RAZPIS

ATELJE 505 razpisuje natečaj za scenarij, po katerem bi snemali prvi študentski film. Vsebina naj bi bila študentska ali pa poljubna. Pisci imajo pri svojem delu proste roke.

Okvirno vsebino pošljite do konca tekočega leta na naslov: ATELJE 505, Krčevinska 103, Maribor.

* * *

„Večer" je 28. oktobra objavil imena tistih poslancev gospodarskegazbora republiške skupščine, ki so se vzdržali glasovanja ob odvzemu poslanske imunitete Petru Vujčiču – bivšemu direktorju belokrajnske trikotažne industrije „Beti."

Ob podatku, da je od 23 pregrešnikov poslancev kar 21 direktorjev, bo gotovo držal star slovenski pregovor, ki pravi: „Vrana vrani oči ne izkljuje."

V Kulturnih diagonalah, ki so bile na sporedu ljubljanske televizije v ponedeljek, 6. novembra, in so bile v celoti posnete v Mariboru ob Borštnikovem srečanju, je bilo mnogo govora o programu gledališč. Poleg režiserjev in direktorjev slovenskih gledaliških hiš so govorili tudi igralci. Ni videti preveč lepo, da ni bilo med njimi nobenega mariborskega igralca, posebej pa je žalostno, da se reporter ni spomnil niti Arnolda Tovornika, ki je sprejel najvišje odlikovanje – Borštnikov prstan.

ŠTUDENTSKA

– Moja soba je tako majhna, da moram skočiti skozi okno, kadar kdo stopi v sobo.

– Moja je še manjša; ko se zjutraj pretegnem, imam noge na hodniku, roke pa pod posteljo.

MLADI TALENTI SO TEKMOVALI

Zadnje dni je bilo na gimnaziji Miloša Zidanška zelo živahno. Vse popoldneve je v avli drugega nadstropja odmevalo udarjanje ping-pong žigoce. Moči so pomerili najboljši igralci namiznega tenisa na šoli. Na izločilnem predtekmovanju je nastopilo okoli 30 dijakov, najboljših 10 pa se je pomerilo v finalu. Tekmovanje je vzorno organiziral Iztok Ditz. Zaprosil sem ga za krajši pomenek:

– Za organizatorja me je izbral prof. telesne vzgoje Vanja Rudolf. Pred tremi leti sem aktivno igral, sedaj pa mi namizni tenis pomeni le še hobi.

– In kakšni so rezultati?

– Večina tekmovalcev je prikazala solidno igro, vendar so bili trije razred zase. To so Bambič in Gornjak, člana ŽNTK Maribor ter Branko Potočnik, član NTK Slovenske Konjice. Ti so nastopili v posebni skupini. Upam, da se bo kateri od njih približal tehniki igre evropskega prvaka Savnika, bivšega dijaka naše gimnazije.

Med „profesionalci" je zmagal Bambič, med „amaterji" pa je zasedel prvo mesto Ditz.

Najboljših šest se bo v prihodnjih dneh pomerilo z ekipami drugih srednjih šol v občini. Upajmo, da z uspehom.

FERDO RAKUŠA

KAKO DOLGO ŠE, MILIJARDERJI?

Pismo predsednika Zveze komunistov Jugoslavije Josipa Broza Tita in izvršnega biroja ZKJ je naletelo med našimi preprostimi ljudmi na ugoden odmev. O tem me je prepričal tudi pogovor, ki sem ga pred dnevi imel z delavcem živilskega kombinata „Intes". Ni bil komunist, zato me je še posebno zanimalo, kaj misli o demokratičnem centralizmu in krepitvi enotnosti, akcijske sposobnosti in učinkovitosti ZKJ.

Vprašal sem ga, kako gleda na uveljavljanje „trde roke" pri nas. Njegov odgovor je bil kratek: „Hudiča, saj je že skrajni čas, da vemo, kdo pri nas pije in kdo plača. Nekdo mora stopiti na prste vsem tistim, ki so pozabili, da ne živijo v kapitalistični državi. Saj si čital v „7 dni" reportažo o najvišjih dohodkih v Sloveniji. Dvainosemdeset starih milijončkov, lepi denarci. Koliko pa jih je, ki vsega dohodka niti prijavili niso? "

Bral sem reportažo „Najvišji dohodki v Sloveniji", pa tudi zamislil sem se ob njej.

Marxovo tezo „Vsakemu po njegovih potrebah" smo revizirali tako, da dobi vsak dohodek glede na svoje delo. Priznavamo sicer, da smo še delno razredna družba in da naša socialistična revolucija še traja, toda pozabili smo, da je za uspeh vsake revolucije potrebna diktatura. Pri nas je to diktatura delavskega razreda. Tega se moramo zavedati in na to nas je spomnil tovariš Tito v svojem pismu. Opozoril nas je, da v vsakem prelomnem obdobju, pri nas je to prehajanje iz razredne v brezrazredno družbo, nastajajo razne anomalije in deformacije. Teh nepravilnosti pa ne smemo vzeti kot del naše revolucije, temveč jih moramo radikalno odpravljati.

Korupcija, kraje in druge podobne oblike prilaščanja dobrin in dohodkov so že ena izmed teh anomalij. Kdo vse pri nas ne krade? Družbo so ropali tako računovodje, blagajniki kot direktorji in republiški poslanci. Korupcija je postala stalna praksa. Podkupiš lahko občinskega uslužbenca, profesorja, zdravnika v bolnici . . .

Zvezi komunistov pa so odrekali pravico do aktivnega poseganja v naše družbeno politične razmere. Toda temu smo naredili konec! Sedaj stoji pred komunisti naloga poskrbeti za to, da bodo vsi tisti, ki so izrabljali svoj položaj, podkupovali ali prejemali podkupnine, za to tudi sodno odgovarjali. Če se bo opravila konfiskacija brezpravno pridobljene imovine, ne bomo več imeli „milijonarjev"

Ostro bomo morali nastopiti proti vsem obrtnikom, ki so izkoriščajoč današnje gospodarske in politične razmere bogateli in uživali konjukturo. Glede tega sta tovariš Tito in izvršni biro v pismu poudarila naslednje: „Potrebna je nujna, organizirana in široka akcija, ki naj jo vodijo komunisti za odpravo virov bogatitve, pridobivanje dohodka brez dela oziroma nesorazmerno vloženemu delu." Obrtnikom bomo morali zakonsko močneje obdavčiti čezmerni zaslužek in zahtevati od davčnih ter inšpekcijskih organov večjo odgovornost. Ne sme se več zgoditi, da bodo nekateri načelniki davčnih uprav skrivali pred novinarji imena tistih, katerih dohodki segajo „pod oblake". Zanima me, kje so vzroki za takšno ščitenje bogatašev, saj v zakonu o davkih nedvoumno piše, da so ti podatki javni!

Prav je imel delavec, vsem nam mora postati jasno, da je ZKJ tista organizirana sila delavskega razreda, ki je motor revolucije. Zato, kot pravi tovariš Tito, v njenih vrstah ne sme biti prostora za ljudi, za katere se ugotovi, da si pridobivajo premoženje na način, ki nasprotuje zakonu in socialističnim družbenim normam. Le očiščena vseh tistih, ki so se v zadnjih letih vrinili v njene vrste, ali pa jih je premamil blišč denarja, bo Zveza komunistov močna in se bo lahko učinkovito borila proti vsem anomalijam, ki spremljajo hitro razvijajočo se družbo.

GORAZD ŠOŠTER

VABILO

Vse gornjesavinjske študente (občina Mozirje) vabimo, da se 20. nov. ob 19.30 uri udeležijo prvega sestanka kluba gornjesavinjskih študentov. Sestali se bomo pred Študentskim domom II Ob parku 7.

J. Z.